

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına
Uyğun Hazırlanmış Maliyyə Hesabatları
və Müstəqil Auditorların Rəyi**
31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI	1
MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ	2-3
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI:	
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Məcmu gəlir haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7-8
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	9-55

**MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI
RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ**

Bu bəyannamə "Azərpoçt" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin ("Cəmiyyət") Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatları ilə bağlı Cəmiyyət rəhbərliyinin və müstəqil auditorların göstərilən məsuliyyətlərini fərqləndirmək məqsədi ilə hazırlanmışdır.

Rəhbərlik, 31 dekabr 2022-ci il tarixinə Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə əməliyyat nəticələrini, kapitalda dəyişiklikləri və pul vəsaitlərinin hərəkətini düzgün şəkildə əks etdirən maliyyə hesabatlarının MHBS-yə müvafiq olaraq hazırlanması üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik aşağıda göstərilənlər üzrə məsuliyyət daşıyır:

- Uyğun mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və mütəmadi olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsəduyğun təxminlərin və qərarların qəbul edilməsi;
- Maliyyə hesabatlarının MHBS-yə müvafiq hazırlanması və ya əgər hər hansı bir kənarlaşma varsa onun maliyyə hesabatlarında bəyan edilməsi və izahı;
- Yaxın gələcəkdə Cəmiyyət işini normal şərtlər altında davam etdirdiyi halda, hesabat tarixinə maliyyə hesabatlarının fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanması.

Rəhbərlik, həmçinin aşağıdakı məsələlər üzrə məsuliyyət daşıyır:

- Cəmiyyət daxilində səmərəli və keyfiyyətli daxili nəzarət sisteminin işlənilib hazırlanması, qurulması və möhkəmləndirilməsi;
- Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq düzgün hazırlanması və Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat sisteminin təşkil edilməsi;
- Yerli mühasibat sisteminin müvafiq qanunvericiliyə və mühasibat uçotu standartlarına uyğun olaraq təşkil edilməsi;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Cəmiyyətin aktivlərinin mühafizə edilməsinin təşkil olunması; və
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanunauyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması.

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə Cəmiyyətin maliyyə hesabatları 30 may 2023-cü il tarixində Cəmiyyətin rəhbərliyi tərəfindən təsdiq edilmişdir.

Rəhbərlik tərəfindən:

Əfqan Cəlilov
İdarə Heyətinin sədri

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

İsi Mustafayev
İdarə Heyətinin üzvü

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

“Azərpoçt” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Səhmdarı və Rəhbərliyinə:

Rəy

Biz “Azərpoçt” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin (“Cəmiyyət”) 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə məcmu gəlir haqqında hesabatdan, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatdan və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatdan, habelə uçot siyasətinin əhəmiyyətli prinsiplərinin qısa təsviri də daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarına edilən qeydlərdən ibarət maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Bizim rəyimizə əsasən, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Cəmiyyətin 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə göstərilən tarixdə başa çatmış il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli şəkildə əks etdirir.

Rəy üçün Əsaslar

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Xüsusi Məqsədli Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorların Məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Etika məcəlləsinin” (MBESS məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Cəmiyyətdən asılı deyilik və digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də MBESS məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyətləri Verilmiş Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, fərqləndirilmə və ya xətalər nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Cəmiyyəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslər Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, fırıldaqçılıq və ya xətalər nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlik də əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olduğu hallarda, BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya xətalər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə hazırlanmış maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

Audit zamanı biz BAS-ın tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya xətalər nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edərək qiymətləndirir, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirərək həyata keçirir və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib olan audit sübutları əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamamaq riski xətalər nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhrifləri aşkarlamamaq riskindən daha yüksəkdir, çünki fırıldaqçılıq, sözləşmə, saxtakarlıq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər;
- Cəmiyyətin daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması üçün daxili nəzarət sistemi barədə anlayış əldə edirik;
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilən uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məqsədəuyğunluğunu qiymətləndiririk;
- Mühəsibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutları əsasında Cəmiyyətin fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisə və ya şərtlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair nəticə çıxarıyıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticə çıxardığımız halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməli və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət etmədiyi halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Bununla belə, gələcək hadisə və ya şərtlər Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər;
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli şəkildə təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında idarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslərə məlumat veririk.

Baker Tilly Azərbaycan

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

"AZƏRPOÇT" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
AKTİVLƏR			
Uzunmüddətli aktivlər:			
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	8	37,180,272	40,493,506
İstifadə hüququ olan aktivlər	9	624,297	695,830
Qeyri-maddi aktivlər	10	604,299	229,943
Uzunmüddətli aktivlər üzrə avans ödənişləri	11	328,315	594,654
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	12	448,546	446,739
İnvestisiya qiymətli kağızları	13	148,144,459	93,500,220
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		187,330,188	135,960,892
Cari aktivlər:			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	14	251,549,884	181,230,273
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	6, 15	18,389,877	14,532,421
Mal-material ehtiyatları	16	1,925,317	3,158,530
İnvestisiya qiymətli kağızları	13	164,531,841	99,322,310
Digər aktivlər		280,806	172,046
Cəmi cari aktivlər		436,677,725	298,415,580
CƏMI AKTİVLƏR		624,007,913	434,376,472
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Uzunmüddətli öhdəliklər:			
Borc alınmış vəsaitlər	17	10,618,321	10,805,757
İcarə öhdəliyi	18	327,782	430,589
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		10,946,103	11,236,346
Cari öhdəliklər:			
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	6, 19	22,174,713	20,584,696
Müştəri hesabları	6, 20	540,567,885	354,798,813
Borc alınmış vəsaitlər	17	-	840,636
İcarə öhdəliyi	18	321,985	272,103
Cəmi cari öhdəliklər		563,064,583	376,496,248
Cəmi öhdəliklər		574,010,686	387,732,594
KAPİTAL:			
Nizamnamə kapitalı	21	73,357,719	73,357,719
Digər ehtiyatlar		56,717	56,717
Yığılmış zərər		(23,417,209)	(26,770,558)
Cəmi kapital		49,997,227	46,643,878
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		624,007,913	434,376,472

Rəhbərliyin adından:

Əfqan Cəlilov
İdarə Heyətinin sədri

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

İsi Mustafayev
İdarə Heyətinin üzvü

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-55-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ

MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə (yenidən təsnifləşdirilmiş)
GƏLİRLƏR:			
Poçt xidmətləri üzrə əldə olunan gəlir	6, 22	20,354,839	18,027,350
Maliyyə xidmətləri üzrə əldə olunan gəlir	6, 22	23,250,345	12,136,209
Digər xidmətlər üzrə əldə olunan gəlir	6, 22	11,279,753	10,188,130
CƏMI GƏLİRLƏR		54,884,937	40,351,689
MƏSRƏF VƏ XƏRCLƏR:			
Əməliyyat xərcləri	6, 23	(26,493,833)	(24,125,649)
Ümumi və inzibati xərclər	24	(23,257,624)	(19,574,720)
Köhnəlmə və amortizasiya	8, 9, 10	(4,585,388)	(5,090,099)
Digər gəlirlər	25	113,700	1,174,713
ƏMƏLIYYAT GƏLİRİ/(ZƏRƏRİ):		661,792	(7,264,066)
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə olunan gəlir	13	10,307,836	4,234,302
Maliyyə aktivləri üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri	6, 13, 15	(6,545,929)	(2,148,729)
Cari hesab üzrə faiz gəliri		571,169	-
Dilinq əməliyyatları üzrə zərər		(406,497)	(187,858)
Maliyyə xərcləri	26	(89,783)	(34,743)
İcarə müqavilələrinin ləğvindən əldə olunan gəlir		95	5,006
Xarici valyuta gəliri/(zərəri)		3,240	(166,836)
MƏNFƏƏT VERGİSİNDƏN ƏVVƏL XALIS MƏNFƏƏT/(ZƏRƏR)		4,501,923	(5,562,924)
Mənfəət vergisi üzrə (xərc)/gəlir	12	(166,065)	123,806
İL ÜZRƏ XALIS MƏNFƏƏT/(ZƏRƏR)		4,335,858	(5,439,118)
İL ÜZRƏ CƏMI MƏCMU GƏLİR/(ZƏRƏR)		4,335,858	(5,439,118)

Rəhbərliyin adından:

Əfqan Cəlilov
İdarə Heyətinin sədri

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

İsi Mustafayev
İdarə Heyətinin üzvü

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-55-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	Digər ehtiyatlar	Yığılmış zərər	Cəmi kapital
1 yanvar 2021-ci il	73,344,500	56,717	(21,934,742)	51,466,475
İl üzrə zərər	-	-	(5,439,118)	(5,439,118)
Ümumi nəzarət altında olan müəssisənin birləşməsinin təsiri (1 sayılı Qeyd)	13,219	-	603,302	616,521
31 dekabr 2021-ci il	73,357,719	56,717	(26,770,558)	46,643,878
İl üzrə mənfəət	-	-	4,335,858	4,335,858
Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr arasında hesablaşmalar (6 sayılı Qeyd)	-	-	(982,509)	(982,509)
31 dekabr 2022-ci il	73,357,719	56,717	(23,417,209)	49,997,227

Rəhbərliyin adından:

Əfqan Cəlilov
İdarə Heyətinin sədri

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

İsi Mustafayev
İdarə Heyətinin üzvü

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-55-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində baş çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində baş çatmış il üzrə
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət/(zərər)		4,501,923	(5,562,924)
Nağdsız vəsaitlər üzrə düzəlişlər:			
Əmlak, tikili və avadanlıqlar və istifadə hüququ olan aktivlər üzrə köhnəlmə	8, 9	4,407,719	-
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	10	177,669	375,536
İnvestisiya fəaliyyətindən daxil olan gəlir	13	(10,307,836)	(4,234,302)
Maliyyə aktivləri üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri	13, 15	6,545,929	2,148,729
Cari hesab üzrə faiz gəliri		(571,169)	-
Maliyyə xərcləri	26	89,783	34,743
İcarə müqavilələrinin ləğvindən əldə olunan gəlir		(95)	(5,006)
Xarici valyuta qalıqlarının yenidən qiymətləndirilməsi üzrə (gəlir)/zərər		(3,240)	166,836
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərindəki dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin hərəkəti		4,840,683	(2,361,825)
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklər			
Əməliyyat aktivlərində (artma)/azalma:			
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərdə dəyişiklik		(4,767,800)	(2,254,719)
Mal-material ehtiyatlarında dəyişiklik		1,233,213	13,639
Digər cari aktivlərdə dəyişiklik		(108,760)	(101,125)
Əməliyyat öhdəliklərində artma/(azalma):			
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlərdə dəyişiklik		1,745,606	(1,411,327)
Müştəri hesablarında dəyişiklik		185,769,072	285,571,125
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində cəmi dəyişikliklər		188,712,014	279,455,768
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(37,180)	-
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitlərinin axını		188,674,834	279,455,768
İNVESTİSIYA FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satışı və ödənilməsi üzrə daxilolmalar		117,486,582	32,184,995
Alınmış faiz		12,805,203	3,641,640
Əmlak, tikili və avadanlıqların satın alınması		(1,513,329)	(627,967)
Qeyri-maddi aktivlərin satın alınması		(552,025)	(88,716)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satın alınması		(244,902,135)	(226,333,403)
Birləşmə zamanı əldə edilən pul vəsaitləri		-	10,295
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(116,675,704)	(191,213,156)
MALİYYƏ FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Kreditlər və borc alınmış vəsaitlər üzrə daxilolmalar	17	4,417,600	-
Borc alınmış vəsaitlərin ödənilməsi	17	(4,881,572)	(869,835)
Borc alınmış vəsaitlər üzrə ödənilmiş faiz	17	(34,011)	(12,317)
İcarə öhdəliyi üzrə əsas məbləğin ödənilməsi	18	(278,623)	(319,271)
İcarə öhdəliyi üzrə faiz ödənişi	18	(55,772)	(22,426)
Maliyyə fəaliyyəti üzrə istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(832,378)	(1,223,849)

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Məzənnə fərqlərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(847,141)	(166,836)
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİNDƏ XALIS ARTMA		70,319,611	86,851,927
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, <i>ilin əvvəlinə</i>	14	<u>181,230,273</u>	<u>94,378,346</u>
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, <i>ilin sonuna</i>	14	<u>251,549,884</u>	<u>181,230,273</u>

Rəhbərliyin adından:

Əfqan Cəlilov
İdarə Heyətinin sədri

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

İsi Mustafayev
İdarə Heyətinin üzvü

30 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-55-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

1. CƏMİYYƏT VƏ ONUN FƏALİYYƏTLƏRİ

Korporativ məlumat

Daha əvvəl Azərpoçt Dövlət Müəssisəsi olan “Azərpoçt” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (“Cəmiyyət”) Azərbaycan Respublikası Rabitə Nazirliyinin “Poçt rabitəsi sahəsində islahatların davamı və strukturun təkmilləşdirilməsi haqqında” 23 sentyabr 1999-cu il tarixli 151 nömrəli əmri ilə yaradılmış Azərbaycan Respublikasının milli poçt operatorudur. Cəmiyyət “Azərpoçt” İstehsalat Birliyinin bazasında yaradılmışdır və onun hüquqi varisidir. Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin (“RİTN”) 31 avqust 2009-cu il tarixli 145 nömrəli əmri ilə “Azərpoçt” Dövlət Müəssisəsinin təşkilati-hüquqi forması dəyişdirilərək “Azərpoçt” MMC-yə çevrilmişdir. “Azərpoçt” MMC-nin nizamnaməsi Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən 15 sentyabr 2009-cu il tarixində təsdiq edilmiş və Vergilər Nazirliyinin Bakı Şəhər Vergilər Departamentinin Kommersiya Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı İdarəsində 9900037711 nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır. Cəmiyyətin fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının Poçt fəaliyyəti haqqında qanunu ilə tənzimlənir.

Cəmiyyətin hüquqi ünvanı Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ1000, Üzeyir Hacıbəyov küçəsi 36-dır.

Cəmiyyətin 63 poçt filialı, 7 regional rabitə qovşağı və 4 ekspress poçt xidməti, yerli və beynəlxalq miqyasda bağlamaların çatdırılmasını və dövlət orqanlarına xüsusi kuryer xidmətləri təmin edən filialı var. Cəmiyyətdə 31 dekabr 2022-ci il tarixinə 5,000-dən artıq işçi çalışır.

Ənənəvi poçt xidmətlərinə əlavə olaraq zərf və ya bağlamaların göndərilməsi ilə yanaşı, müəssisə gəlir bazasını genişləndirmək və maliyyə effektivliyini artırmaq üçün bir sıra yeni xidmətlər təqdim edir. Bunlara aşağıdakılar daxildir:

1. Təqaüdlər və sosial sığorta ödənişləri, eləcə də dövlət orqanlarından və ya dövlət orqanlarına digər pul daxilolmaları daxil olmaqla ödəniş xidmətləri;
2. Kommunal ödənişlər və bənzər ödənişlər üzrə yığım xidmətləri;
3. Daxili və beynəlxalq pul köçürmələri;
4. Şəhərlərarası zənglər, faks və surətçixarma xidmətləri üçün telefona çıxışın təmin edilməsi daxil olmaqla biznes xidmətləri;
5. Ənənəvi poçt markalarından başqa, SIM kartlar və qəzetlər daxil olmaqla satış xidmətləri.

Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti ilə təmsil olunmaqla, 100% Azərbaycan dövlətinin mülkiyyətindədir.

“Azərmarka” MMC-nin Cəmiyyətə birləşməsi

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 aprel 2021-ci il tarixli 1325 nömrəli Fərmanı ilə 1 sentyabr 2021-ci il tarixində “Azərmarka” MMC Cəmiyyətə birləşdirilmişdir. Hər iki müəssisə Hökumətin ümumi nəzarəti altında olduğundan “Azərmarka” MMC-nin aktiv və öhdəlikləri birləşmə tarixinə xalis aktiv qalığı ilə Cəmiyyətə birləşdirilmişdir.

“Azərmarka” MMC-nin 1 sentyabr 2021-ci il köçürülmə tarixinə audit olunmamış maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı Azərbaycan Manatı ilə təqdim edilmişdir:

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

	1 sentyabr 2021-ci il (audit olunmamış)
AKTİVLƏR	
Uzunmüddətli aktivlər:	
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	37,666
Cəmi uzunmüddətli aktivlər	37,666
Cari aktivlər:	
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	10,295
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	68,565
Mal-material ehtiyatları	788,287
Avans ödənişləri	3,250
Cəmi cari aktivlər	870,397
CƏMİ AKTİVLƏR	908,063
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL	
ÖHDƏLİKLƏR:	
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	226,539
Ödəniləcək mənfəət vergisi istisna olmaqla vergi və digər vəsaitlər	65,003
Cəmi öhdəliklər	291,542
KAPİTAL:	
Nizamnamə kapitalı	13,219
Bölüşdürülməmiş mənfəət	603,302
Cəmi kapital	616,521
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL	908,063

2. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU PRİNSİPLƏRİ

Hesabatların uyğunluğunun bəyanı

Cəmiyyətin hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Standartları Şurası tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartları (“MHBS”) və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına Şərhlər Komitəsi (“MHBSŞK”) tərəfindən dərc edilmiş şərtlər əsasında hazırlanmışdır.

Aşağıdakı mühasibat uçotu siyasətində əksi qeyd edilmədiyi təqdirdə, Cəmiyyətin maliyyə hesabatları tarixi dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır. Maliyyə hesabatları əksi göstərilmədiyi hallarda Azərbaycan manatı (“AZN”) ilə təqdim edilmişdir.

Maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanması bəzi əhəmiyyətli uçot təxminlərinin istifadəsini tələb edir. Bundan əlavə, Cəmiyyətin uçot siyasətini tətbiq edərkən rəhbərlik öz mülahizələrini irəli sürməlidir. Daha yüksək mülahizə tələb edən və ya müəyyən sahələr, həmçinin maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün ehtimal və təxminlərin əhəmiyyətli olduğu sahələr 3 sayılı Qeyddə açıqlanır.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Fasiləsizlik prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Cəmiyyətin fasiləsizlik prinsipi əsasında yaxın gələcəkdə işini normal şərtlər altında davam etdirəcəyini nəzərdə tutur.

Rəhbərlik hesab edir ki, Cəmiyyət yaxın gələcəkdə fəaliyyətini davam etdirəcək və Cəmiyyətin ləğvinə nə istək, nə də ehtiyac olacaq, eləcə də fəaliyyəti dayandırmaq və ya Azərbaycan Respublikasının qanunları və ya normativ aktları əsasında kreditorlardan qorunmaq üçün müdafiə axtarmaq üzrə nə niyyət, nə də zərurət mövcuddur. Buna görə, aktivlər və öhdəliklər adi fəaliyyət gedişində Cəmiyyətin aktivləri reallaşdırmaq və öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyətinə malik olması fərziyyəsi ilə hesabatlarda əks etdirilmişdir. Bəzi maliyyə hesabatları standartları rəhbərlik tərəfindən Cəmiyyətin fasiləsizlik prinsipinə dair dəyərləndirmənin aparılması üzrə konkret tələbləri və nəzərə alınmalı olan müəyyən məsələləri və fasiləsizlik prinsipi ilə əlaqədar bir sıra açıqlamaların hesabatlara daxil edilməsini əhatə edir.

Fasiləsizlik prinsipi fərziyyəsinin rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilməsi mahiyyət etibarını ilə qeyri-müəyyən olan hadisələrin və ya şərtlərin gələcək nəticələri haqqında müəyyən bir zamanda mühakimə yürütməyi əhatə edir.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Cəmiyyətin əməliyyat valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Cəmiyyətin əməliyyat və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan manatıdır (“AZN”). Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Cəmiyyətin təqdimat valyutası olan AZN ilə əks olunmuşdur.

Əməliyyatlar və qalıqlar

Monetar aktivlər və öhdəliklər Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının (“Mərkəzi Bank”) müvafiq hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq Cəmiyyətin əməliyyat valyutasına çevrilir. Belə əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Cəmiyyətin əməliyyat valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Borclar ilə bağlı məzənnə fərqlərindən yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda “maliyyə gəlirləri və xərcləri” kimi göstərilir. Məzənnə fərqi yaranan bütün digər gəlir və zərər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda “xarici valyuta mübadiləsi üzrə gəlir çıxılmaqla zərərlər” kimi əks etdirilir. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ilkin dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ilkin əməliyyatlar həyata keçirildiyi tarixə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə təqdimat valyutasına çevrilir.

Cəmiyyət hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında aşağıdakı rəsmi valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

- 31 dekabr 2022-ci il tarixinə 1 ABŞ dolları 1.7000 AZN təşkil etmişdir (2021-ci il: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN);
- 31 dekabr 2022-ci il tarixinə 1 Avro 1.8114 AZN təşkil etmişdir (2021-ci il: 1 Avro = 1.9265 AZN);
- 31 dekabr 2022-ci il tarixinə 1 Rus rublu 0.0230 AZN təşkil etmişdir (2021-ci il: 1 Rus rublu = 0.0229 AZN);
- 31 dekabr 2022-ci il tarixinə 1 Funt sterlinq 2.0477 AZN təşkil etmişdir (2021-ci il: 2.2925 AZN); və
- 31 dekabr 2022-ci il tarixinə 1 SDR 2.2624 AZN təşkil etmişdir (2021-ci il: 1 SDR = 2.3793 AZN).

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Əsas qiymətləndirmə üsulları

Cari və uzunmüddətli təsnifatlar müqayisədə

Cəmiyyət cari/uzunmüddətli təsnifat meyarları əsasında maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aktivləri və öhdəlikləri təqdim edir. Cəmiyyət aşağıdakı hallarda aktivləri cari aktiv kimi təsnifləşdirir:

- Cəmiyyətin adi əməliyyat dövründə satılması və ya istifadə olunması üçün saxlanıldıqda və ya realizasiya olunması ehtimal olunduqda;
- Əsasən alqı-satqı məqsədləri üçün saxlanıldıqda;
- Hesabat tarixindən sonra on iki ay müddətində realizasiya ediləcəyi ehtimal olunduqda; və ya
- Hesabat tarixindən sonra ən azı on iki ay müddətində mübadiləsinə və ya istifadəsinə məhdudiyət qoyulmayan pul vəsaiti və ya onun ekvivalenti formasında olduqda.

Bütün digər aktivlər uzunmüddətli olaraq təsnif edilir.

Cəmiyyət aşağıdakı hallarda öhdəlikləri cari öhdəlik kimi təsnifləşdirir:

- Cəmiyyətin adi əməliyyat dövründə onların ödənilməsi nəzərdə tutulduqda;
- Əsasən alqı-satqı məqsədləri üçün saxlanıldıqda;
- Hesabat tarixindən etibarən on iki ay ərzində ödənilməli olduqda; və ya
- Cəmiyyət öhdəliyini yerinə yetirilməsini hesabat tarixindən ən azı on iki ay uzatmaq kimi şərtsiz hüquqa malik olmadıqda.

Cəmiyyət digər bütün öhdəlikləri uzunmüddətli olaraq təsnifləşdirir.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar

Tikili və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, ilkin dəyerdə uçota alınır. Əsas vəsaitlər ilə bağlı sonrakı xərclər müvafiq olaraq aktivin qalıq dəyərində və ya ayrıca aktiv kimi yalnız o halda tanınır ki, həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin Cəmiyyətə daxil olması ehtimal edilsin və onun dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilsin. Kiçik həcmli təmir və gündəlik xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Əsas vəsaitlərin əsas hissələrinin və ya komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Aktivin silinməsindən yaranan gəlir və ya zərər silinmədən daxil olan vəsait ilə həmin aktivin qalıq dəyəri arasındakı fərq kimi hesablanır və mənfəət və ya zərərdə aktivin silindiği ildə tanınır.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Balans dəyəri bərpa edilə bilən dəyərə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Aktivin istifadə dəyərini və ya satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərəri bərpa edilir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Amortizasiya müvafiq aktivlərin aşağıda göstərilən amortizasiya dərəcələrinə uyğun olaraq onların təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində azalan qalıq metoduna əsasən hesablanır:

Binalar və avadanlıqlar	3-7%
Kompüter və avadanlıqlar	10-25%
Mebel və qurğular	10-25%
Nəqliyyat vasitələri	10-25%
Digər	10-20%
İstifadə hüququ olan aktivlər	icarə müddətindən asılıdır

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra Cəmiyyət tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Cəmiyyətin qeyri-maddi aktivləri müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətinə malik olub, əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından ibarətdir. Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla uçota alınır. Əldə edilmiş proqram təminatı həmin xüsusi proqram təminatının alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclər əsasında kapitallaşdırılır. Amortizasiya qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddəti (10 il) ərzində düz xətt metodu ilə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Cəmiyyət tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya edilə bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan əlavə iqtisadi səmərə gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən işçilərə sərf olunan xərclər və ümumi təsərrüfat xərclərinin müvafiq hissəsi daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər (məs., texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir.

Avans ödənişləri

Avans ödənişləri dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla ilkin dəyərlə tanınır. Avans ödənişləri ilə bağlı mal və ya xidmətlərin bir ildən sonra əldə ediləcəyi ehtimal olunduqda və ya ilkin tanınma zamanı aktivlə bağlı avans ödənişləri uzunmüddətli aktiv olaraq təsnif edildikdə avans ödənişləri uzunmüddətli aktiv olaraq təsnif edilir. Aktivlərin əldə olunması üçün ödənilmiş avanslar Cəmiyyət aktivin nəzarətini ələ keçirdikdən sonra aktivin balans dəyərinə köçürülür və aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərələrin Cəmiyyətə daxil olacağı ehtimal olunur. Avans ödənişlərinə aid olan mal və ya xidmətlər əldə olunan zaman digər əməliyyatlar üzrə avans ödənişləri mənfəət və zərər hesablarına silinir. Avans ödənişləri ilə bağlı aktivlər, mal və ya xidmətlərin əldə olunmadığına dair göstərici olduqda, avans ödənişlərin balans dəyəri müvafiq olaraq silinir və müvafiq dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınır.

Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əhəmiyyətli dərəcədə qüvvəyə minmiş qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, həmin və ya başqa dövrdə digər məcmu gəlir və ya bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınan əməliyyatlara aid olduğu üçün, digər məcmu gəlir və ya bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınması istisna olmaqla, mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Cari mənfəət vergisi cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət, maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi balans öhdəliyi metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatları məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkən uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliklərin ilkən qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla).

Təxirə salınmış vergi balansı, hesabat tarixinə qüvvədə olan vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərəri o zaman hesablanır ki, bu çıxılmaların realizasiya oluna bilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb ediləcək mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilsin.

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri cari vergi aktivləri və vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hüquq mövcud olduqda, eləcə də təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri vergiyə cəlb edilən eyni və qalıqları xalis əsasda hesablamaq niyyəti olan ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən eyni vergi orqanına ödənilmiş vergiyə aid olduqda və bu zaman hesablaşmaları əvəzləşdirmə yolu ilə aparmaq niyyəti mövcud olduğu halda əvəzləşdirilə bilər.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə nağd pul, tranzitdə olan pul vəsaitləri, ATM-də olan pul vəsaitləri, eləcə də Mərkəzi Bank və digər banklardakı nostro hesablar daxildir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır, çünki:

- (i) onlar müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin toplanması üçün saxlanılır və həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti YƏMFÖ-nü təqdim edir; və
- (ii) onlar MZVƏD olaraq təyin edilmir.

Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər

Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər ilkən olaraq ədalətli dəyərlə tanınır və sonradan effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır.

İnvestisiya qiymətli kağızları

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda “investisiya qiymətli kağızları” başlığına aşağıdakılar daxildir:

- amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən borc investisiya qiymətli kağızları; borc investisiya qiymətli kağızları ilkən olaraq artan birbaşa əməliyyat məsrəflərini əlavə etməklə ədalətli dəyərdə, sonra isə effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülür.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları maya dəyəri ilə mümkün xalis satış dəyəri arasında daha aşağı olan dəyərlə qiymətləndirilir. Mal-material ehtiyatlarının maya dəyəri orta çəki metodu ilə müəyyən edilir. Mal-material ehtiyatlarının maya dəyəri onların alış dəyərindən və cari vəziyyətə və yerləşdiyi əraziyə gətirilməsinə çəkilən digər məsrəflərdən ibarətdir. Mümkün xalis satış dəyəri işin başa çatdırılma və satış xərcləri çıxılmaqla, fəaliyyətin adi gedişində təxmin edilən satış qiymətidir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə şərtləri

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb-satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövrüyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti modelləri və ya yaxın vaxtlarda həyata keçirilən əməliyyatlara əsaslanan modellər və ya investisiya qoyulan şəxslərin maliyyə məlumatlarının nəzərə alınması kimi qiymətləndirmə üsulları xarici bazar qiymətləri haqqında məlumatın mövcud olmadığı bəzi maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini ölçmək üçün istifadə olunur. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr (əgər varsa) hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyə təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş dəyər (AD) əsas məbləğ üzrə ödənişlərin çıxılmasından və hesablanmış faizlərin əlavə edilməsindən, maliyyə aktivləri üçün isə ehtimal olunan kredit zərərləri (“EOKZ”) üzrə ehtiyatın çıxılmasından sonra maliyyə alətinin ilkin tanınma zamanı qeydə alınan dəyəridir. Hesablanmış faizlərə ilkin tanınma zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə ödənilməli məbləğ üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi gələcək pul ödənişləri və ya daxilolmalarını (gələcək kredit zərərləri istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti və ya daha qısa müddət ərzində (əgər uyğundursa) maliyyə alətinin ümumi balans dəyərində diskontlaşdırılan dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Belə mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Cari dəyərin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə aktivləri – ilkin tanınma

İlkin tanınma zamanı maliyyə aktivini amortizasiya olunmuş dəyərlə, DMGVƏD və ya MZVƏD ilə qiymətləndirilən kimi təsnif edilir.

Maliyyə aktivini aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verirsə və MZVƏD kimi təyin olunmursa, amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür:

- maliyyə aktivini müqavilə ilə pul vəsaitləri axınını toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi daşıyan biznes modeli daxilində saxlanılır; və
- maliyyə aktivini üzrə, müqavilənin şərtləri müəyyən edilmiş tarixlərdə əsas pul vəsaitlərinin və ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə faizlərin ödənilməsinə nəzərdə tutan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Borc aləti DMGVƏD-də yalnız aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verdikdə və MZVƏD kimi təyin edilmədikdə ölçülür:

- maliyyə aktivini, müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq pul vəsaitləri axınının yığılması və maliyyə aktivlərinin satışı məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- maliyyə aktivini üzrə, müqavilənin şərtləri müəyyən edilmiş tarixlərdə əsas pul vəsaitlərinin və ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə faizlərin ödənilməsinə nəzərdə tutan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Bütün digər maliyyə alətləri ilkin olaraq əməliyyat xərclərinə uyğunlaşdırılmış ədalətli dəyərlə qeydə alınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı şəkildə əməliyyat qiyməti ilə təsdiqlənir. İlkin tanınma zamanı mənfəət və ya zərər yalnız ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasında eyni alətdə müşahidə edilə bilən digər cari bazar əməliyyatları və ya daxilolmalarına yalnız müşahidə oluna bilən bazarlardan alınan məlumatları daxil edən qiymətləndirmə texnikası ilə sübut edilə bilən fərq olduqda qeydə alınır. İlkin tanınmadan sonra AD ilə ölçülən maliyyə aktivləri üçün EOKZ ehtiyatı tanınır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi

Cəmiyyət maliyyə aktivlərini amortizasiya olunmuş dəyərlə təsnifləşdirir və qiymətləndirir. Borc maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: (i) müvafiq aktivlər portfelinin idarə olunması üçün Cəmiyyətin biznes modelindən və (ii) aktiv üzrə pul axınlarının xüsusiyyətindən asılıdır.

Biznes modeli Cəmiyyətin pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmaq üçün aktivləri necə idarə etdiyini əks etdirir. Cəmiyyətin məqsədi yalnız aktivlərdən müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini toplamaqdır (“müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini toplamaq üçün saxlamaq”).

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Biznes modelin məqsədi müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi olduqda, Cəmiyyət pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığını (YƏMFÖ təhlili) qiymətləndirir. YƏMFÖ təhlili aktivin ilkin tanınması zamanı həyata keçirilir və sonradan yenidən qiymətləndirilmir. Hazırda Cəmiyyətin MZVƏD və ya DMGVƏD kateqoriyasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri yoxdur.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi

Yalnız maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes model tam dəyişdirildikdə bütün maliyyə alətləri yenidən təsnifləşdirilir. Aktivlərin yenidən təsnifləşdirilməsi perspektiv qaydada – biznes modeldəki dəyişiklikdən sonrakı ilk hesabat dövrünün əvvəlindən tətbiq edilir. Cəmiyyət cari və müqayisəli dövr ərzində öz biznes modelini dəyişdirməmiş və maliyyə aktivlərini yenidən təsnifləşdirməmişdir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi: ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə kredit zərəri ehtiyatı

Cəmiyyət amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən borc alətləri üzrə ehtimal olunan kredit zərərlərini (EOKZ) proqnozlar əsasında qiymətləndirir. Cəmiyyət hər bir hesabat tarixində ehtimal olunan kredit zərərlərini qiymətləndirir və kredit zərərləri üzrə ehtiyatı tanıyır.

Ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları özündə əks etdirir: (i) bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi yolu ilə müəyyən edilmiş obyektiv və ehtimal ilə ölçülmüş məbləğ, (ii) pulun zaman dəyəri və (iii) hesabat tarixində keçmiş hadisələr, cari şərtlər və proqnozlaşdırılan gələcək iqtisadi vəziyyət haqqında artıq xərc çəkmədən və ya çalışmadan əldə edilə bilən əsaslandırılmış və təsdiqlənmiş məlumat. Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən borc alətləri ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat çıxılmaqla, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir.

Cəmiyyət ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi üçün 9 sayılı MHBS-də nəzərdə tutulan sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq edir. Bu yanaşma bütün debitor borcları üçün bütöv müddət üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri ehtiyatını nəzərdə tutur. Ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi üçün debitor borcları kredit riskinin ümumi xüsusiyyətlərinə və vaxtı keçmiş günlərin sayına əsasən qruplaşdırılmışdır.

Ehtimal olunan kredit zərərlərinin səviyyəsi müvafiq olaraq 31 dekabr 2022-ci il tarixinə qədər 36 ay ərzində həyata keçirilən satışlar üzrə ödəniş cədvəllərinə və bu dövr ərzində yaranmış əvvəlki dövrün kredit zərərlərinə əsaslanır. Əvvəlki dövrlər üçün kredit zərərlərinin səviyyəsinə müştərilərin debitor borclarını qaytarmaq imkanına təsir edən makroiqtisadi amillərə dair mövcud və gələcək məlumatları nəzərə alaraq düzəliş edilir.

Cəmiyyət aşağıdakılara bərabər məbləğdə zərər ehtiyatı vasitəsilə ehtimal olunan kredit zərərlərini ölçmək məqsədilə investisiya qiymətli kağızları üçün 9 sayılı MHBS ümumi yanaşmasını tətbiq edir:

- 12 aylıq ehtimal olunan kredit zərərləri (hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə aləti üzrə defolt hadisələri nəticəsində yaranan ehtimal olunan kredit zərərləri);
- və ya tam ömürlük ehtimal olunan kredit zərərləri (maliyyə alətinin istifadə müddəti ərzində bütün mümkün defolt hadisələri nəticəsində yaranan ehtimal olunan kredit zərərləri).

İnvestisiya qiymətli kağızları üçün, əgər həmin investisiyanın kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmışdırsa, tam ömürlük ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə zərər ehtiyatı tələb olunur.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə ehtimal olunan kredit zərərlərinin ölçülməsi üçün müvafiq reyting agentliklərinin DE və DZZYZ dərəcələri istifadə olunur.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi

Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Cəmiyyətin bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Cəmiyyət belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Aktivlərin silinməsi tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir. Cəmiyyət müqaviləyə əsasən ödənilməli məbləğləri bərpa etməyə cəhd etdikdə, lakin həmin məbləğlərin bərpası ilə bağlı əsaslandırılmış gözləntiləri olmadıqda, barəsində hələ də məcburi bərpa tədbirləri görülən maliyyə aktivlərini silə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Cəmiyyət aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (i) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə bağlı pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (ii) Cəmiyyət həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (iii) Cəmiyyət bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda və həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Qarşı tərəf satışa məhdudiyətlər qoymadan aktivi tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadıqda nəzarəti özündə saxlayır.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan və ya istifadəyə hazır olmayan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya hesablanır və belə aktivlər hər il dəyərsizləşməyə görə təhlil edilir. Amortizasiya hesablanan əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər qalıq dəyərinin bərpa edilə bilmədiyini göstərən hadisə və ya şərait dəyişiklikləri baş verdikdə dəyərsizləşməyə görə təhlil edilir. Dəyərsizləşmə zərəri aktivin qalıq dəyərinin onun bərpa edilə bilən dəyərindən artıq olan məbləğdə tanınır. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla onun ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olanıdır.

Dəyərsizləşməni müəyyən etmək üçün aktivlər əhəmiyyətli dərəcədə sərbəst pul vəsaitləri yaradan ən kiçik aktivlər (pul vəsaiti yaradan vahidlər) üzrə qruplaşdırılır. Qeyri-maliyyə aktivlərinin əvvəlki dövrlərdə dəyərsizləşməsinin bərpa olunma ehtimalı hər bir hesabat tarixində təhlil edilir.

Maliyyə öhdəliklərinin qiymətləndirilmə kateqoriyaları

Cəmiyyətin maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən “kreditor borcları”, “müşəri hesabları”, “icarə üzrə maliyyə öhdəlikləri” və “borc alınmış vəsaitlər”dən ibarətdir.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliyinin tanınması öhdəlik icra edildiyi halda dayandırılır (yəni, müqavilədə göstərilən öhdəlik yerinə yetirildikdə, ləğv edildikdə və ya icra müddəti başa çatdıqda).

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Cəmiyyət ilə onun əvvəlki kreditorları arasında şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olan borc alətlərinin mübadiləsi, eləcə də mövcud maliyyə öhdəliklərinin şərtlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsi ilkin maliyyə öhdəliyinin icrası və yeni maliyyə öhdəliyinin tanınması kimi uçota alınır. Şərtlər o halda əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmiş hesab olunur ki, alınmış və ilkin effektiv faiz metodu ilə diskontlaşdırılmış bütün ödənilmiş komissiyalar daxil olmaqla, yeni şərtlərə əsasən nağd pul axınlarının diskontlaşdırılmış cari dəyəri ilkin maliyyə öhdəliyi üzrə qalan nağd pul axınlarının diskontlaşdırılmış cari dəyərindən ən azı 10% fərqlənsin. Borc alətlərinin mübadiləsi və ya şərtlərinin dəyişdirilməsi öhdəliyin icrası kimi nəzərə alınarsa, bütün xərclər və ya ödənilmiş komissiyalar öhdəliyin icrası üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Borc alətinin mübadiləsi və ya şərtlərinin dəyişdirilməsi öhdəliyin icrası kimi nəzərə alınmadıqda, bütün xərclər və ya ödənilmiş komissiyalar öhdəliyin qalıq dəyərində düzəliş kimi əks etdirilir və modifikasiya edilmiş öhdəliyin qalan müddəti ərzində amortizasiya edilir.

Öhdəliklərin icrası ilə nəticələnməyən dəyişikliklər əvvəlki tarixlə məcmu amortizasiyanın hesablanması metodu ilə təxmini göstəricinin dəyişməsi kimi uçota alınır və bu zaman gəlir və ya zərər qalıq dəyərindəki fərqin iqtisadi mahiyyəti səhmdar ilə kapital əməliyyatlarına aid edilmədiyi təqdirdə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə alətlərinin əvəzləşdirilməsi

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivi realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

Borc alınmış vəsaitlər

Borc alınmış vəsaitlər ilkin olaraq yaranan əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdə tanınır və sonradan effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya dəyərində uçota alınır.

İcarə öhdəlikləri

İcarə müqaviləsi üzrə yaranan öhdəliklər ilkin olaraq cari dəyərlə qiymətləndirilir. İcarə öhdəliklərinə aşağıdakı icarə ödənişlərinin xalis cari dəyəri daxildir:

- icarə üzrə alınacaq həvəsləndirici ödənişlər çıxılmaqla, sabit ödənişlər (məhiyyətə sabit ödənişlər daxil olmaqla);
- ilkin olaraq icarə müddətinin başlanma tarixinə mövcud olan indeks və ya dərəcələrdən istifadə etməklə qiymətləndirilən indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri;
- zəmanətli son qalıq dəyəri üzrə Cəmiyyət tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər;
- Cəmiyyət əsaslandırılmış şəkildə əmin olduğu halda alış seçiminin istifadə ediləcəyi qiymət; və
- icarə müddəti ərzində Cəmiyyət icarəni ləğv etmə seçimini istifadə edərsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri.

İcarənin uzadılmasına dair kifayət qədər əminlik olduğu halda, uzadılma seçiminin istifadəsi ilə bağlı aparılacaq icarə ödənişləri də öhdəliyin qiymətləndirilməsinə daxil edilir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

İcarə ödənişləri icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılır. Bu faiz dərəcəsinin müəyyən edilməsi mümkün olmadıqda (bu, adətən Cəmiyyətin icarə müqavilələri ilə bağlı baş verir), Cəmiyyətin borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi istifadə edilir. Borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi Cəmiyyətin istifadə hüquqlu aktivin dəyərinə bərabər dəyərdə aktiv əldə etməsi üçün oxşar iqtisadi mühitdə eyni müddət, təminat və şərtlərlə zəruri olan vəsaitlərin cəlb edilməsi zamanı ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir.

Borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsinə müəyyən etmək üçün Cəmiyyət:

- mümkün olduqda, üçüncü tərəfdən əldə etdiyi son maliyyələşdirməni ilkin məlumat kimi istifadə edir;
- üçüncü tərəfdən maliyyələşdirmənin əldə edildiyi dövrdən onun şərtlərindəki dəyişiklikləri nəzərə alaraq ona düzəliş edir;
- kredit riskinə uyğun düzəliş edilmiş risksiz faiz dərəcəsinə başlayan toplama yanaşmasından istifadə edir; və
- icarə müqaviləsinin xüsusiyyətlərinə (məs.: icarə müddəti, ölkəsi, valyutası və təminatı) uyğun düzəlişlər edir.

Cəmiyyət qüvvəyə minənə qədər icarə öhdəliyində əks olunmayan indeksdən və ya dərəcədən asılı olan dəyişən icarə ödənişlərinin mümkün artım riskinə məruz qalır. İndeksdən və dərəcədən asılı olan icarə ödənişlərində dəyişikliklər qüvvəyə mindikdə, icarə öhdəliyi istifadə hüququ olan aktivin dəyərinə düzəliş etməklə yenidən qiymətləndirilir.

İcarə ödənişləri əsas və maliyyə xərclərinə ayrılır. Maliyyə xərcləri hər bir dövr üçün öhdəliyin qalığı üzrə daimi olaraq müntəzəm faiz dərəcəsinə təmin etmək üçün ümumi icarə müddətində mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Avadanlıq və nəqliyyat vasitələrinin qısamüddətli icarəsi və bütün azdəyərli aktivlərin icarəsi üzrə ödənişlər düz xətt metoduna əsasən mənfəət və zərərdə xərc kimi tanınır. Qısamüddətli icarələrə 12 ay və ya daha az müddəti əhatə edən icarələr aiddir.

Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər

Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı hesablanır və ilkin olaraq ədalətli dəyərdə sonra isə effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır.

Nizamnamə kapitalı və digər ehtiyatlar

Nizamnamə kapitalı yalnız Cəmiyyətin adı səhmlərindən ibarətdir. Yeni səhmlərin emissiyası ilə birbaşa əlaqəli olan əlavə xərclər kapitalda daxilolmaların azalması kimi (vergi çıxılmaqla) göstərilir. Azərbaycan Respublikası Hökuməti Cəmiyyətin əməliyyatlarını kapital qoyuluşları şəklində maliyyələşdirə bilər ki, bu da ödəniş tarixində Cəmiyyətin kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatında ədalətli dəyərdə tanınacaq.

Gəlirlərin tanınması

15 sayılı MHBS müştərilərlə bağlanmış müqavilələr üzrə gəlirləri hesablamaq üçün beş addımlı bir model tətbiq edilir. 15 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq beş addımlı model aşağıdakı kimidir:

- 1-ci addım: Müştərilərlə bağlanmış müqaviləni müəyyən etmək;
- 2-ci addım: Müqavilə öhdəliklərini müəyyən etmək;
- 3-cü addım: Əməliyyat qiymətini müəyyən etmək;
- 4-cü addım: Müqavilə öhdəlikləri üzrə əməliyyat qiymətlərinin ayrılması;
- 5-ci addım: Müəssisə müqavilə üzrə öhdəliyi yerinə yetirirsə müvafiq gəlirin tanınması.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Müştərilərlə müqavilələrdən əldə edilən gəlir, Cəmiyyətin mal və xidmətlərin müştəriyə ötürülməsi üzrə öhdəliyi yerinə yetirən kimi və ya yerinə yetirdikdən sonra tanınır. Gəlir müştəri ilə müqavilədə nəzərdə tutulan məbləğdən, endirim, imtiyaz və vergilər çıxmaqla ölçülür.

Gəlirlər Cəmiyyətin gündəlik fəaliyyəti nəticəsində yaranır. Gəlir sövdələşmə qiyməti məbləğində tanınır. Əməliyyat qiyməti vəd verilmiş mallar və ya xidmətlər üzrə nəzarətin alıcıya ötürülməsi müqabilində üçüncü tərəflərin adından alınan məbləğlər istisna olmaqla, Cəmiyyət tərəfindən əldə ediləcəyi gözlənilən ödənişlərdir.

Malların satışı. Satışlar mallar üzərində nəzarət ötürüldükdə yəni, mallar alıcıya çatdırıldıqda, mallar alıcının tam sərəncamında olduqda və malların alıcı tərəfindən qəbul edilməsinə təsir göstərə biləcək yerinə yetirilməmiş öhdəlik olmadıqda tanınır. Mallar müəyyən yerə çatdırıldıqda, köhnəlmə və itki riski alıcıya keçdikdə və alıcı müqaviləyə uyğun olaraq malları qəbul etdikdə və malların qəbul edilməsinə dair müddəaların qüvvədə olma müddəti başa çatdıqda və ya Cəmiyyət malların qəbul edilməsinə dair bütün meyarların yerinə yetirilməsinə dair obyektiv dəlillərə malik olduqda, mallar çatdırılmış hesab edilir.

Satışlar bazar təcrübəsinə uyğun olaraq avans ödənişi əsasında və ya 30 günlük kredit müddəti ilə həyata keçirildiyinə görə hər hansı maliyyələşdirmə elementi mövcud deyil.

Debitor borcu mallar təchiz edildikdə tanınır. Bu zaman, ödəniş müddətinin başlanması yalnız ödənişdən əvvəl tələb olunduğuna görə ödəniş məcburi hesab edilir.

Xidmətlərin satışı. Xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilən gəlirlər xidmətlərin göstərildiyi hesabat dövründə tanınır. Gəlirlər müştəri tərəfindən xidmətlərin eyni zamanda qəbul edilməsi və istifadəsinə görə hesabat dövrünün sonuna qədər faktiki göstərilmiş xidmətlər əsasında tanınır.

Ödənişlərin məbləği göstərilmiş xidmətlərin dəyərindən artıq olduqda, müqavilə üzrə öhdəlik tanınır.

Əməliyyat xərcləri

Əməliyyat xərcləri poçt idarəsi işçilərinin əmək haqları, poçt avadanlıqlarının saxlanması, təchizat və s. kimi Cəmiyyətin fəaliyyəti ilə birbaşa əlaqəli olan xərclərdən ibarətdir və belə xərclər yarandığı zaman tanınır.

Əlavə dəyər vergisi

Satışdan hesablanan əlavə dəyər vergisi aşağıdakılardan daha tez baş verən əməliyyatın tarixində vergi orqanlarına ödənilir: (a) alıcılar tərəfindən borclar ödənildikdə və ya (b) maliyyə xidmətləri və beynəlxalq poçt xidmətləri istisna olmaqla mal və ya xidmətlər alıcılara təqdim olunduqda. Ümumiyyətlə, alışdan hesablanan ƏDV vergi hesab fakturaları təqdim olunduqdan sonra satışdan hesablanmış ƏDV ilə əvəzləşdirilə bilər. Vergi orqanları ƏDV-nin xalis məbləğdə ödənilməsinə icazə verir. Debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyərsizləşmə üzrə zərər debitor borcun ƏDV-si daxil olmaqla ümumi məbləğində qeydə alınır.

Maliyyə gəlirləri və xərcləri

Maliyyə xərcləri borc öhdəlikləri üzrə faiz xərclərindən və icarə öhdəlikləri üzrə faiz xərclərindən ibarətdir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Kvalifikasiya olunan aktivlərin əldə olunması, tikintisi və ya istehsalı ilə birbaşa əlaqəli olmayan borclar üzrə məsrəflər effektiv faiz metoduna əsasən mənfəət və zərərdə tanınır. Xarici valyutanın çevrilməsi üzrə gəlir və zərərlər xarici valyuta hərəkətlərinin xalis gəlir və ya zərər mövqeyində olmasından asılı olaraq, xalis maliyyə gəliri və ya maliyyə xərci kimi göstərilir.

İşçi heyəti ilə bağlı ödənişlər

Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Cəmiyyətin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır. Cəmiyyətin yerli qanunvericiliklə müəyyən edilmiş haqlar üzrə ödənişlərdən başqa pensiya və analoji ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan yaranan öhdəliyi yoxdur.

Öhdəliklər və xərclər üzrə ehtiyatlar

Öhdəliklər və xərclər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddətə və ya məbləğə malik olan qeyri-maliyyə öhdəlikləri daxildir. Cəmiyyət keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün Cəmiyyət tərəfindən iqtisadi resursların sərf olunması ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə ehtiyatlar hesablanır.

Ehtiyatlar vergidən əvvəlki faiz dərəcəsiindən istifadə etməklə, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərin cari dəyəri ilə qiymətləndirilir. Vergidən əvvəlki faiz dərəcəsi pulun zaman dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və öhdəliklərə xas olan riskləri əks etdirir. Vaxtın keçməsinə görə ehtiyatlardakı artım faiz xərcləri kimi tanınır.

Dövlət subsidiyaları

Dövlət subsidiyaları onların alınması və bütün əlavə edilmiş şərtlərə əməl olunmasına dair əsaslı təminat olduqda tanınır və müvafiq olaraq birbaşa kapital və ya gəlir kimi göstərilir.

Şərti öhdəliklər

Şərti öhdəliklər onların satılması üçün iqtisadi resursların sərf olunması ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə maliyyə hesabatlarında tanınır. Şərti aktiv maliyyə hesabatlarında tanınmır, lakin iqtisadi səmərənin daxil olması ehtimal edildikdə maliyyə hesabatlarında açılırlar.

3. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMIYYƏTLİ UÇOT TƏXMİNLƏRİ VƏ FƏRZİYYƏLƏR

Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması hesabat tarixinə təqdim edilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərə biləcək və başa çatmış müddət ərzində gəlir və xərclərin təqdim edilmiş məbləğləri üzrə rəhbərlikdən təxminlərin və mülahizələrin verilməsini tələb edir.

Nəticədə biznes fəaliyyətlərinin qeyri-müəyyənliyi nəticəsində maliyyə hesabatlarında bir çox maddələrin dəqiq qiymətləndirilməsi mümkün olmur və yalnız müəyyən ehtimallar irəli sürülə bilər. Ehtimallar maliyyə hesabatları hazırlanarkən ən son məlumatlara əsaslanan mühakimələri nəzərdə tutur. Gələcək hadisələr haqqında mövcud vəziyyət və ehtimallar Cəmiyyətin nəzarətindən kənar yaranan bazar dəyişiklikləri və ya şəraitə görə dəyişə bilər. Bu cür dəyişikliklər baş verdikləri zaman Cəmiyyət tərəfindən edilən təxminlərdə öz əksini tapır.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Ən əhəmiyyətli qiymətləndirmələrə əmlak və avadanlıqların amortizasiya olunan ömrü, qeyri-maliyyə və maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi, maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri və köhnəlmiş mal-material ehtiyatları, vergi və qanuni təəhhüdlər və təxirə salınmış vergitutma aiddir. Faktiki nəticələr həmin təxminlərdən fərqli ola bilər.

Mülahizələr

Cəmiyyətin mühasibat uçotu siyasətinin tətbiq edilməsi prosesində rəhbərlik maliyyə hesabatlarında tanınmış məbləğlər üzrə ən əhəmiyyətli təsiri olan daxil edilən təxminlərdən başqa aşağıdakı mülahizələri edir.

Əmlak, tikili və avadanlıqların və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti

Cəmiyyət hər maliyyə ilinin sonunda əmlak, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlərin qalan faydalı istifadə müddətlərini qiymətləndirir. Əgər gözləntilər əvvəlki təxminlərdən fərqlidirsə, dəyişikliklər “Uçot Siyasətləri, Uçot Qiymətləndirmələrində Dəyişikliklər və Xətalər” adlı 8 sayılı BMUS-a müvafiq olaraq uçot təxminlərində dəyişiklik olaraq uçota alınır. Belə təxminlərin əmlak, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlərin balans dəyərlərinin məbləğləri və mənfəət və zərərdə tanınmış amortizasiya üzrə əhəmiyyətli təsirləri olur.

EOKZ-nin ölçülməsi

EOKZ-nin ölçülməsi metodologiyasının, modelin və giriş məlumatlarının müəyyən edilməsini özündə birləşdirdən mühüm bir təxmindir. EOKZ ölçülməsi üzrə metodologiya 29 sayılı Qeyddə açıqlanır. Aşağıdakı komponentlərin kredit zərəri üzrə ehtiyata əhəmiyyətli təsiri vardır: defoltun müəyyən edilməsi, KRƏA, defolt ehtimalı (“DE”), defolt vəziyyətində riskə məruz qalma (“DVRMQ”) və defolt zamanı yaranan zərər (“DZYZ”), eləcə də makroiqtisadi ssenari modelləri. Cəmiyyət müntəzəm olaraq ehtimal olunan kredit zərəri və faktiki zərər arasındakı fərqlərin azaldılması üçün model və giriş məlumatlarını yoxlayır və nəzərdən keçirir.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi

Cəmiyyətin bir sıra mühasibat uçotu siyasəti və açıqlamaları, maliyyə və qeyri-maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üçün ədalətli dəyərin ölçülməsini tələb edir.

Cəmiyyət ədalətli dəyərin ölçülməsi ilə əlaqədar olaraq müəyyən nəzarət çərçivəsinə malikdir.

Aktiv və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini ölçərkən, Cəmiyyət mümkün qədər bazarda müşahidə edilə bilən məlumatlardan istifadə edir. Ədalətli dəyərlər aşağıdakı qiymətləndirmə üsullarında istifadə olunan məlumatlara əsaslanaraq ədalətli dəyər iyerarxiyasında müxtəlif səviyyələrdə təsnifləşdirilir.

- *1-ci Səviyyə* – fəal bazarlarda oxşar aktivlər və öhdəliklər üzrə təyin edilmiş (nizamlanmamış) bazar qiymətləri;
- *2-ci Səviyyə* – aktiv və ya öhdəlik üzrə birbaşa (yəni qiymətlər) və ya dolayı yolla (yəni qiymətlərdən əldə edilir) müqayisə edilə bilən 1-ci Səviyyədə daxil edilmiş qiymətlərdən başqa daxilolmalar;
- *3-cü Səviyyə* – aktiv və ya öhdəlik üçün müşahidə edilə bilməyən məlumatlar olan ilkin məlumatlardan istifadə edilir.

Bir aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini ölçmək üçün istifadə edilən məlumatlar, ədalətli dəyər iyerarxiyasının müxtəlif səviyyələrində təsnif edilə bilərsə, ədalətli dəyər iyerarxiyasının eyni dərəcəsi bütün ölçmə üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş kimi ədalətli dəyərin ölçülməsi bütünlükdə təsnif edilir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Mal-material ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi

Mal-material ehtiyatları ən aşağı dəyər və ya mümkün xalis satış dəyəri ilə qiymətləndirilir. Cəmiyyət, köhnəlmiş və az istifadə edilən mal-material ehtiyatlarının balans dəyərini, lazım gəldikdə, mümkün olan xalis satış dəyərində endirmək üçün ehtiyat ayırır. Bu cür ehtiyatların satışından əldə edilən faktiki dəyər xalis satış dəyərindən fərqli ola bilər; hər hansı bir fərq gələcək əməliyyat nəticələrinə əhəmiyyətli təsir göstərə bilər.

Əvəzləşdirilə bilən ƏDV

Hər hesabat tarixində Cəmiyyət mal və xidmətlərin satın alınması zamanı yaranan əvəzləşdirilə bilən ƏDV-ni qiymətləndirir. Cəmiyyət bu məbləğləri yalnız gələcəkdə ƏDV öhdəliyinə qarşı əvəzləşdirmə və ya vergi orqanlarından toplama hesabına əldə edə bilər. ƏDV debitor borcunun əvəzləşdirilə biləcəyini qiymətləndirərkən, Cəmiyyət daxili vergi idarəsindən proqnozlaşdırılan ƏDV öhdəliyi, dövlət vergi orqanları ilə yazışmalar və tarixi bərpa təcrübəsi ilə bağlı məlumatları nəzərə alır.

ƏDV-nin əvəzləşdirilməsinin faktiki məbləği Cəmiyyətin təxminlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər və bu, əməliyyat nəticələrinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər.

Cari vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyində müxtəlif şərtlər edilir və dəyişikliklər tez-tez baş verir. Cəmiyyətin əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq ediləcək səlahiyyətli vergi orqanının nümayəndələri tərəfindən edilmiş vergi qanunvericiliyinə aid şərtlər rəhbərliyin fikirləri ilə uzlaşmaya bilər. Nəticədə, səlahiyyətli vergi orqanının nümayəndələri əməliyyatlara etiraz edə bilər və Cəmiyyətə əhəmiyyətli dərəcədə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər təyin edilə bilər.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivinin tanınması

Tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi zaman qeydə alınır. Bu, gələcəkdə bərpa edilməsi gözlənilən müvəqqəti fərqlərdən və çıxılmaların istifadə edilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcudluğundan asılıdır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəətin və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydası məbləğinin müəyyən edilməsi rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və onun ekstrapolyasiya nəticələrinə əsaslanır. Biznes plan rəhbərliyin şəraitə adekvat olan təxminlərinə əsaslanır.

İcarə öhdəliklərinin qiymətləndirilməsi və istifadə hüququ olan aktivlər

16 sayılı MHBS-nin tətbiqi icarə öhdəlikləri və istifadə hüququ olan aktivlərə dair mülahizələr aparmağı tələb edir. İcarə müddətini təyin edərkən, Cəmiyyət yeniləmə seçimlərini həyata keçirmək üçün iqtisadi stimula yaradan bütün amilləri və halları (və ya ləğvetmə seçimlərini etməməyi) nəzərə alır. Müqavilənin icarə elementlərinə malik olub-olmadığını qiymətləndirmək də mühakimə tələb edir. İcarə öhdəliklərini hesablamaq məqsədilə istifadə olunan müvafiq diskont dərəcəsini müəyyənləşdirmək üçün təxminlərin edilməsi tələb olunur.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

4. YENİ VƏ YA YENİDƏN İŞLƏNMİŞ STANDARTLARIN VƏ ONLARA DAİR ŞƏRHLƏRİN TƏTBİQİ

Cari ildə Cəmiyyət Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSS) və BMUSS-nin Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri Komitəsi (BMHŞK) tərəfindən qəbul edilmiş, Cəmiyyətin fəaliyyəti üçün münasib olan və 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış hesabat dövrünə şamil olunan bütün yeni və yenidən işlənmiş standartları və onlara dair şərhləri qəbul etmişdir.

Maliyyə Uçotunun Konseptual Əsaslarına İstinad – 3 sayılı MHBS-yə edilmiş Düzəliş – 2020-ci ilin may ayında BMUSS tərəfindən “Müəssisələrin birləşməsi” adlı 3 sayılı MHBS-yə düzəliş dərc edilmişdir. Düzəliş 2018-ci ilin mart ayında dərc edilmiş “Maliyyə Hesabatlılığının Konseptual Əsasları”na istinad ilə birlikdə, bu düzəlişin tələblərini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmədən, 1989-cu ildə dərc edilmiş “Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdimatın Əsasları”na edilən istinadın əvəz olunmasını nəzərdə tutur. Şura eyni zamanda, 37 sayılı BMUS və ya “Təminatlar” adlı 21 sayılı BMHŞK çərçivəsində, ayrı olaraq yaranırsa, borclar və şərti öhdəliklər üçün yaranan potensial “2 gün” mənfəət və ya zərərlərindən yayınmaq üçün 3 sayılı MHBS-nin tanınma prinsipinə istisna da əlavə etmişdir. Eyni zamanda, Şura “Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Əsasları”na istinadın əvəz edilməsindən təsirlənməyəcək şərti aktivlər üçün 3 sayılı MHBS-nin mövcud təlimatına dair izahlar verməyi qərarlaşdırmışdır.

Əmlak, Tikili və Avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan İstifadədən əvvəl Daxilolmalar – 16 sayılı BMUS-a edilən düzəlişlər. 2020-ci ilin may ayında, BMUSS müəssisələrin əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərindən, rəhbərliyin nəzərdə tutduğu qaydada fəaliyyət göstərə bilməsi üçün həmin aktivləri lazımı yerə və şəraitə çatdırarkən istehsal olunan aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri çıxmağı qadağan edən “Əmlak, Tikili və Avadanlıqlar – Nəzərdə tutulan İstifadədən əvvəl Daxilolmalar” düzəlişini dərc etmişdir. Bunun əvəzinə, müəssisə bu cür aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri və bu aktivlərin istehsal xərclərini mənfəət və zərər hesabında tanıyır.

Ağır Şərtli Müqavilələr – Müqavilənin Yerinə Yetirilməsinə dair Xərclər – 37 sayılı BMUS-a edilən düzəlişlər. 2020-ci ilin may ayında, BMUSS, 37 sayılı BMUS-a müqavilənin ağır şərtli və ya zərər yaradan olduğunu qiymətləndirərkən müəssisənin hansı xərcləri nəzərə alması barədə düzəlişlər etmişdir. Düzəlişlər “birbaşa əlaqəli xərc yanaşması”nı tətbiq edir. Mal və ya xidmətləri təmin etmək üçün birbaşa müqaviləyə aid olan xərclərə həm artan xərclər, həm də müqavilə fəaliyyətləri ilə birbaşa əlaqəli xərclərin bölüşdürülməsi daxildir. Ümumi və inzibati xərclər birbaşa müqavilə ilə əlaqəli deyil və müqavilə üzrə qarşı tərəf üçün açıq şəkildə ödənilməli olmadıqca istisna olunur.

“Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlılığı Standartlarının İlk dəfə Tətbiqi” adlı 1 sayılı MHBS – ilkin tətbiq edən törəmə olaraq. BMUSS 2018-2020-ci il üzrə illik təkmilləşdirmələr çərçivəsində “Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının ilk dəfə qəbul edilməsi” adlı 1 sayılı MHBS-də dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik ana müəssisənin MHBS-yə keçid tarixinə əsasən, ana müəssisə tərəfindən bildirilən məbləğlərdən istifadə etməklə, məcmu çevirmələr üzrə fərqlərini ölçmək üçün 1 sayılı MHBS-nin D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir törəmə müəssisəyə icazə verir. Bu düzəliş 1 sayılı MHBS-nin D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir asılı və ya birləşmiş müəssisəyə də tətbiq edilir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

“Maliyyə Alətləri” adlı 9 sayılı MHBS – Maliyyə öhdəliklərinin silinməsi üzrə “10 faiz” dəyərində test üzrə iştirak haqqı. MHBS standartları prosesinə 2018-2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSSŞ 9 sayılı MHBS-yə düzəliş etmişdir. Düzelis bir müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərinin ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub-olmadığını qiymətləndirərək əlavə etdiyi haqları aydınlaşdırır. Bu rüsumlara yalnız borcalan və ya borcverən tərəfindən başqasının adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxil olmaqla borcalanla borc verən arasında ödənilən və ya alınan ödənişlər daxildir. Müəssisə düzəlişi müəssisənin ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya ondan sonra dəyişdirilmiş və ya mübadilə edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edilir.

“Kənd Təsərrüfatı” adlı 41 sayılı BMUS – Ədalətli dəyər ölçmələrində vergi. MHBS standartları prosesinə 2018-2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSSŞ “Kənd Təsərrüfatı Standartı” adlı 41 sayılı BMUS-a dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik 41 sayılı BMUS-un 22-ci bəndində müəssisələrin, 41 sayılı BMUS çərçivəsində aktivlərin ədalətli dəyərini ölçərkən vergitutma üçün pul axınlarını istisna etməsi tələbini aradan qaldırır.

Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, yeni standartların Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərəcəyi gözlənilir.

5. DƏRC OLUNMUŞ, LAKİN HAZIRDA QƏBUL OLUNMAMIŞ STANDARTLAR VƏ ŞƏRHLƏR

Hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiq edilməsi tarixində Cəmiyyət tərəfindən, qüvvəyə minən tarixdən əvvəl qəbul edilmiş standart və şərtlərdən əlavə, aşağıda göstərilən standart və şərtlər dərc edilmiş, lakin qüvvəyə minməmişdir. Cəmiyyət hazırkı yeni və düzəliş edilmiş standartları və şərtləri (əgər varsa) qüvvəyə mindikdən sonra qəbul etmək niyyətindədir.

“Sığorta müqavilələri” adlı 17 sayılı MHBS 2017-ci ilin may ayında dərc olunmuşdur və “Sığorta müqavilələri” adlı 4 sayılı MHBS-i əvəz edir. Yeni standart sığorta müqavilələrinin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir. Müəssisə buraxdığı təkrarsığorta müqavilələri də daxil olmaqla sığorta müqavilələrinə; əlində olan təkrarsığorta müqavilələrinə; imtiyazlı iştirak xüsusiyyətləri ilə buraxdığı investisiya müqavilələrinə; müəssisənin bağladığı sığorta müqavilələrinə “Sığorta müqavilələri” adlı 17 sayılı MHBS-i tətbiq etməlidir.

17 sayılı MHBS, 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya ondan sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədədir. “Müştərilərlə Müqavilələrdən Əldə Edilən Gəlir” adlı 15 sayılı MHBS və “Maliyyə Alətləri” adlı 9 sayılı MHBS standartları ilə birlikdə tətbiq olunduqda erkən tətbiqinə icazə verilir. Bu standart Cəmiyyətə şamil edilmir.

Uçot Siyasətinin Açıqlanması – 1 sayılı BMUS və 2 sayılı MHBS Metodik Sənədi - 2021-ci ilin fevral ayında BMUSSŞ 1 sayılı BMUS və “Əhəmiyyətlik haqqında mühakimələrin yürüdülməsi” adlı 2 sayılı MHBS Metodik Sənədə düzəlişlər etmişdir. Bu düzəlişlər müəssisələrə uçot siyasəti haqqında açıqlamalar edərkən əhəmiyyətliklə bağlı mühakimələrin tətbiq edilməsinə kömək edilməsi məqsədilə təlimat və nümunələri təqdim edir. Düzelislər müəssisələr üçün “əhəmiyyətli” uçot siyasətləri haqqında məlumatın açıqlanması tələbini onların “əhəmiyyətli” uçot siyasətinin açıqlanması tələbi ilə əvəz etməklə və mühasibat uçotu siyasəti ilə bağlı açıqlamalar barədə qərar qəbul edərkən müəssisələrin uçot siyasəti haqqında daha faydalı məlumatı açıqlamaqda kömək etmək məqsədi daşıyır.

1 sayılı BMUS-a edilən düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün tətbiq edilir və düzəlişlərin daha erkən tətbiqinə icazə verilir. 2 sayılı Metodik Sənədə edilən düzəlişlər əhəmiyyətlik anlayışının mühasibat uçotu siyasəti məlumatlarına tətbiqi ilə bağlı məcburi olmayan təlimatları ehtiva etdiyi üçün, bu düzəlişlər üçün qüvvəyə minmə tarixinə ehtiyac yoxdur.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Uçot təxminlərinin müəyyən edilməsi – 8 saylı BMUS-a edilən Düzəlişlər – 2021-ci ilin fevral ayında BMUSS “uçot təxminləri” anlayışını təqdim edən 8 saylı BMUS-a düzəlişi dərc etmişdir. Düzəlişlər müəssisələrin uçot siyasətindəki dəyişiklikləri uçot təxminlərindəki dəyişikliklərdən necə fərqləndirməli olduğunu və xətalardan aradan götürülməsini izah edir. Həmçinin, bu düzəlişlər mühasibat uçotu təxminlərini hazırlamaq üçün müəssisələrin ölçmə üsullarından və giriş məlumatlarından necə istifadə etdiyini aydınlaşdırır.

Düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və həmin dövrün başlanğıcında və ya ondan sonra baş verəcək uçot siyasəti və uçot təxminlərindəki dəyişikliklərə tətbiq edilir. Bu tip faktlar açıqlanarsa, düzəlişlərin erkən tətbiqinə icazə verilir.

Eyni əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərə aid təxirə salınmış vergilər – 12 saylı BMUS-a edilən Düzəlişlər - 2021-ci ilin may ayında Şura 12 saylı BMUS-a uyğun olaraq ilkin tanınma istisnasının əhatə dairəsini azaldan 12 saylı BMUS-a düzəlişlər etdi, beləliklə, o, vergi bazasını artıran və azaldan bərabər məbləğdə müvəqqəti fərqlərə səbəb olan əməliyyatlara artıq tətbiq edilmir.

Düzəlişlər təqdim edilən ən erkən müqayisəli dövrün əvvəlində və ya ondan sonra baş verən əməliyyatlara tətbiq edilməlidir. Bundan əlavə, təqdim olunan ən erkən müqayisəli dövrün əvvəlində icarə və istismardan çıxarma öhdəlikləri ilə bağlı bütün gəlirdən çıxılan və vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər üçün təxirə salınmış vergi aktivləri (kifayət qədər vergi tutulan mənfəətin olması şərti) və təxirə salınmış vergi öhdəliyi də tanınmalıdır.

BMUSS, satış kimi uçota alınması nəzərdə tutulan 15 saylı MHBS-nin tələblərinə cavab verən satış və geri icarə əməliyyatlarını sonradan satıcı-icarədarın necə ölçməsinə aydınlaşdırmaq üçün **“Satış və Geri İcarə üzrə İcarə Öhdəliyi”ni (16 saylı MHBS-yə edilən Düzəlişlər) düzəlişlərlə birgə dərc etmişdir. Satış və Geri İcarə üzrə İcarə Öhdəliyi (16 saylı MHBS-yə edilən Düzəlişlər)** satıcı-icarədarından istifadə hüququnu özündə saxlayan hər hansı gəlir və ya zərər məbləğini tanımaq üçün geri icarədən irəli gələn icarə öhdəliyini sonradan ölçməsinə tələb edir. Yeni tələblər satıcı-icarədarı icarənin qismən və ya tam xitam verilməsi ilə bağlı hər hansı gəlir və ya zərəri mənfəət və ya zərərdə tanınmasını qadağa etmir. Düzəlişlər 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Düzəlişlərin daha erkən tətbiqinə icazə verilir.

Müəssisənin hesabat dövründən sonra on iki ay ərzində riayət etməli olduğu şərtlərin, öhdəliklərin təsnifatına təsirini müəyyən etmək üçün 2022-ci ilin oktyabr ayında BMUSS **“Kovenantlar ilə bağlı uzunmüddətli öhdəliklər” (1 saylı BMUS-a edilən Düzəlişlər)** adlı düzəlişi dərc etmişdir. Düzəliş əsasən öhdəliyin cari və ya uzunmüddətli olaraq təsnifləşdirilməsinə yalnız müəssisənin hesabat tarixində və ya ondan əvvəl riayət etməli olduğu şərtlər təsir edir. Bundan əlavə, müəssisə maliyyə hesabatı üzrə qeydlərdə hesabatın istifadəçilərinə kovenantlar ilə uzunmüddətli öhdəliklərin on iki ay ərzində qaytarıla biləcəyi riskini nəzərdə tutacağı məlumatları açıqlamalıdır. Düzəlişlər 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üzrə qüvvəyə minir.

“Konsolidasiya olunmuş Maliyyə Hesabatları” adlı 10 saylı MHBS və “İnvestor və onun Asılı və ya Birgə Müəssisəsi arasında Aktivlərin Satışı və ya Ötürülməsi” adlı 28 saylı BMUS (düzəlişlər): 10 saylı MHBS və 28 saylı BMUS-a edilən düzəlişlər investor, onun asılı müəssisəsi və birgə müəssisə arasında aktivlərin satışı və ya ötürülməsi üzrə vəziyyəti ehtiva edir. Düzəlişlər xüsusi olaraq kapital metodu ilə konsolidasiya olunmuş əlaqəli və birgə müəssisələrlə biznes əməliyyatları aparmayan törəmə müəssisə üzərində nəzarətin itirilməsi ilə bağlı olan gəlir və zərərlərin, ana müəssisənin mənfəət və zərər hesabatında əlaqəsi olmayan investorun həmin əlaqəli və ya birgə müəssisədə olan payına düşən hissəyə müdaxilə etməmək şərti ilə tanınmasını tələb edir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Eynilə, istənilən keçmiş törəmə müəssisədə (kapital metodu ilə konsolidasiya olunmuş assosiasiya və birgə müəssisəyə çevrildikdə) saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərlə yenidən ölçülməsindən irəli gələn gəlir və ya zərər yalnız əlaqəsi olmayan investorların yeni assosiasiya və ya birgə müəssisədəki payları müqabilində tanınır. Düzəlişlərin qiyyəyə minmə tarixi BMUSŞ tərəfindən hələ müəyyən edilməmişdir, lakin düzəlişlərin erkən tətbiqinə icazə verilir.

Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, yeni standartların Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərəcəyi gözlənilmir.

6. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ BAĞLI ƏMƏLİYYATLAR VƏ QALIQLAR

Əlaqəli tərəflər “Əlaqəli Tərəflərlə bağlı Qeydlər” adlı 24 sayılı BMUS standartında müəyyən edilir. Tərəflər, ümumiyyətlə, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etdikdə, ümumi nəzarəti altında olduqda və ya maliyyə və əməliyyat qərarlarının qəbulunda digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərdikdə və ya birgə nəzarət olduqda əlaqəli tərəf hesab olunur. Hər bir əlaqəli tərəf ilə bağlı münasibətləri nəzərdən keçirərkən əsas diqqət sadəcə hüquqi formaya deyil, əsasən bu münasibətlərin məzmununa yönəldilir. Cəmiyyətin birbaşa əsas və son nəzarət edən tərəfi Azərbaycan Hökumətidir.

Cəmiyyət hökumətlə əlaqəli qurumlar üçün açıqlama tələbi ilə bağlı “Əlaqəli Tərəflərlə bağlı Qeydlər” adlı 24 sayılı BMUS-un 25-ci bəndində nəzərdə tutulmuş azadolmanı tətbiq etmişdir.

Hesabat verən müəssisə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və ödənilməmiş qalıqlar, o cümlədən aşağıdakı öhdəliklər ilə bağlı “Əlaqəli Tərəflərlə bağlı Qeydlər” adlı 24 sayılı BMUS-un 18-ci bəndinin açıqlama tələblərindən azaddır:

- (a) hesabat verən müəssisə üzərində nəzarəti və ya birgə nəzarəti və ya əhəmiyyətli təsiri olan hökumət; və
- (b) eyni hökumətin həm hesabat verən müəssisə, həm də digər müəssisə üzərində nəzarəti və ya birgə nəzarəti və ya əhəmiyyətli təsiri olduğu üçün əlaqəli tərəf olan digər müəssisə.

Dövlət qurumları ilə əməliyyatların xarakterinə elektrik enerjisinin, qazın, benzinin alınması və digər xidmətlərin alınması daxildir.

Hər bir əlaqəli tərəf ilə bağlı münasibətləri nəzərdən keçirərkən əsas diqqət sadəcə hüquqi formaya deyil, əsasən bu münasibətlərin məzmununa yönəldilir.

Əsas idarəedici heyətə ödənişlər

Cəmiyyətin əsas idarəedici heyətinə İdarə Heyətinin sədri, İdarə heyətinin üzvləri və maliyyə meneceri daxildir. Əsas idarəedici heyətin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq əmək haqqı və mükafatlar almaq hüququna malikdirlər. 2022-ci il ərzində əsas idarəedici heyətə ödənişlər 757,147 AZN təşkil etmişdir (2021-ci il: 622,885 AZN).

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

31 dekabr 2022-ci il tarixində əlaqəli tərəflərlə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Ümumi nəzarət altında olan qurumlar
İnvestisiya qiymətli kağızlarının ümumi məbləği	122,982,578
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə EOKZ	(391,063)
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərin ümumi məbləği	3,764,385
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə EOKZ	(10,114)
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	166,915
Borc alınmış vəsaitlər	10,618,321
Müştəri hesabları	110,112,200

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə əlaqəli tərəflərlə olan gəlir və xərc maddələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Ümumi nəzarət altında olan qurumlar
Digər xidmətlərdən əldə olunan gəlir	10,101,841
Göstərilmiş xidmətlərdən əldə olunan gəlir	2,034,385
Materiallar, istehlak materialları və xidmətlərin satın alınması	2,785,240
İnvestisiya fəaliyyətlərindən əldə olunan gəlir	2,920,794

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il ərzində xalis balans dəyəri 982,509 AZN olan əmlak və avadanlıqlar dövlətə ödənişsiz şəkildə verilmişdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixində əlaqəli tərəflərlə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Ümumi nəzarət altında olan qurumlar
İnvestisiya qiymətli kağızlarının ümumi məbləği	31,311,115
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə EOKZ	(93,546)
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərin ümumi məbləği	303,133
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə EOKZ	(3,608)
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	167,375
Borc alınmış vəsaitlər	10,618,321
Müştəri hesabları	100,391,039

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə əlaqəli tərəflərlə olan gəlir və xərc maddələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Ümumi nəzarət altında olan qurumlar
Digər xidmətlərdən əldə olunan gəlir	8,114,308
Göstərilmiş xidmətlərdən əldə olunan gəlir	1,773,967
Materialların və istehlak materiallarının satın alınması	1,273,490
İnvestisiya fəaliyyətlərindən əldə olunan gəlir	2,627,629

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

7. YENİDƏN TƏSNİFATLAR

Cari ilin təqdimatı Cəmiyyətin əvvəlki ilin maliyyə hesabatlarına düzgün və dəqiq təhlil edilməsi imkanı yaratdığından Cəmiyyətin rəhbərliyi müəyyən yenidən təsnifatlar etmişdir.

Yenidən təsnifatın maliyyə hesabatlarına təsiri aşağıdakı kimi olmuşdur:

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə məcmu gəlir haqqında hesabat:

	Qeydlər	31 dekabr 2021-ci il (daha əvvəl təqdim edildiyi kimi)	Yenidən təsnifatlar	31 dekabr 2021-ci il (Yenidən təsnifləşdirildiyi kimi)
Əməliyyat xərcləri	(a)	(23,505,423)	(620,226)	(24,125,649)
Ümumi və inzibati xərclər	(b)	(20,382,804)	808,084	(19,574,720)
Dilinq əməliyyatları üzrə zərər	(a)	-	(187,858)	(187,858)
Cəmi		(43,888,227)	-	(43,888,227)

- Dilinq əməliyyatları üzrə ödənişin əməliyyat xərclərinin digər kateqoriyasından dilinq əməliyyatları üzrə zərərə yenidən təsnifləşdirilməsi;
- 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il ərzində müəyyən edilmişdir ki, 808,084 AZN məbləğində plastik kartlarla hesablaşmalar 31 dekabr 2021-ci il tarixinə ümumi və inzibati xərclərdən əməliyyat xərclərinin xüsusi kateqoriyasına yenidən təsnif edilməli idi.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

8. ƏMLAK, TİKİLİ VƏ AVADANLIQLAR

Əmlak, tikili və avadanlıqların balans dəyərindəki hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Binalar və avadanlıqlar	Kompüter və avadanlıqlar	Mebel və qurğular	Nəqliyyat vasitələri	Digər	Cəmi
İlkin dəyər						
1 yanvar 2021-ci il	58,989,325	18,509,552	7,806,078	7,215,246	173,071	92,693,272
Əlavələr	370,324	156,005	1,496	280,203	3,300	811,328
Silinmələr	-	(93,795)	(125,112)	-	(19,585)	(238,492)
31 dekabr 2021-ci il	59,359,649	18,571,762	7,682,462	7,495,449	156,786	93,266,108
Əlavələr	612,774	419,435	121,377	626,082	-	1,779,668
Silinmələr	(1,884,328)	(35,485)	(23,927)	(427,477)	(1,139)	(2,372,356)
31 dekabr 2022-ci il	58,088,095	18,955,712	7,779,912	7,694,054	155,647	92,673,420
Hesablanmış amortizasiya						
1 yanvar 2021-ci il	(23,437,182)	(13,416,061)	(6,312,527)	(5,308,683)	(129,300)	(48,603,753)
İl üzrə tutulmalar	(2,476,287)	(1,196,708)	(257,630)	(459,609)	(17,107)	(4,407,341)
Silinmələr üzrə ləğv edilmiş	-	93,795	125,112	-	19,585	238,492
31 dekabr 2021-ci il	(25,913,469)	(14,518,974)	(6,445,045)	(5,768,292)	(126,822)	(52,772,602)
İl üzrə tutulmalar	(2,358,772)	(993,588)	(299,191)	(454,269)	(4,573)	(4,110,393)
Silinmələr üzrə ləğv edilmiş	942,211	31,580	21,676	393,473	907	1,389,847
31 dekabr 2022-ci il	(27,330,030)	(15,480,982)	(6,722,560)	(5,829,088)	(130,488)	(55,493,148)
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2022-ci il	30,758,065	3,474,730	1,057,352	1,864,966	25,159	37,180,272
31 dekabr 2021-ci il	33,446,180	4,052,788	1,237,417	1,727,157	29,964	40,493,506

Baş a çatdırılmamış tikililər Azərbaycan Respublikasının bir neçə şəhərində poçt şöbələrinin inzibati binalarının tikintisində çəkilmiş xərcləri əks etdirir. Tikinti işləri tamamlandıqdan sonra həmin aktivlər “binalar və avadanlıqlar” kateqoriyasına köçürülür.

9. İSTİFADƏ HÜQUQU OLAN AKTİVLƏR

	Binalar	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	382,313	382,313
Əlavələr	108,837	108,837
Modifikasiya	547,176	547,176
Silinmələr	(35,274)	(35,274)
Köhnəlmə xərci	(307,222)	(307,222)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	695,830	695,830
Əlavələr	228,365	228,365
Silinmələr	(2,572)	(2,572)
Köhnəlmə xərci	(297,326)	(297,326)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	624,297	624,297

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

10. QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Qeyri-maddi aktivlər
İlkin dəyər	
1 yanvar 2021-ci il	3,874,703
Əlavələr	88,716
31 dekabr 2021-ci il	3,963,419
Əlavələr	552,025
31 dekabr 2022-ci il	4,515,444
Hesablanmış amortizasiya	
1 yanvar 2021-ci il	(3,357,940)
Amortizasiya xərci	(375,536)
31 dekabr 2021-ci il	(3,733,476)
Amortizasiya xərci	(177,669)
31 dekabr 2022-ci il	(3,911,145)
Xalis qalıq dəyəri:	
31 dekabr 2022-ci il	604,299
31 dekabr 2021-ci il	229,943

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərində qeyri-maddi aktivlər əsasən Cəmiyyətin maliyyə uçotu sisteminin təkmilləşdirilməsi və proqram təminatı lisenziyalarından ibarət olmuşdur.

11. ƏMLAK, TİKİLİ VƏ AVADANLIQLAR ÜZRƏ AVANS ÖDƏNİŞLƏRİ

Uzunmüddətli aktivlər üzrə avans ödənişləri 31 dekabr 2022-ci il tarixinə əmlak və avadanlıqlar üzrə təchizatçılara verilmiş 328,315 AZN məbləğində avans ödənişlərini (2021-ci il: 594,654 AZN) təşkil edir.

12. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Cəmiyyət cari mənfəət vergisi ödəmələrini və vergi bazalarını Cəmiyyətin fəaliyyət göstərdiyi Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq aktiv və öhdəliklərdə dəyərləndirir və əks etdirir və bu hesablamalar MHBS-dən fərqlənir.

Bəzi xərclərin vergi bazasının hesablanması zamanı nəzərə alınmaması və bəzi gəlirlərin vergiyə tabe tutulmaması nəticəsində Cəmiyyətin daimi vergi fərqləri yaranır.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatlarında göstərilən aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə onların vergi hesabatındakı dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə olan müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınmasında müxtəlif üsulların istifadə edilməsi, eləcə də bəzi aktivlər üzrə vergi uçotunda olan fərqlər nəticəsində yaranır.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi xüsusilə fərqli şərtlərə və dəyişikliklərə səbəb ola bilər. Bundan əlavə, vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin şərhli vergi orqanlarının şərhindən fərqlənə biləcəyi üçün, sövdələşmələrə vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər və nəticədə Cəmiyyətə maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyətli olacaq əlavə vergilər, cərimələr və faizlər təyin oluna bilər.

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə yaranan müvəqqəti fərqlər aşağıda göstərilmişdir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər:		
İnvestisiya qiymətli kağızları	7,554,125	4,089,334
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	3,489,662	1,918,540
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	3,311,663	2,401,319
Qeyri-maddi aktivlər	499,016	642,645
İcarə öhdəliyi	285,617	232,692
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	124,552	124,552
Uzunmüddətli aktivlər üzrə avans ödənişləri	59,158	59,158
Növbəti ilə keçirilən vergi zərərləri	-	9,268,105
Mal-material ehtiyatları	-	123,908
Borc alınmış vəsaitlər	-	22,426
	15,323,793	18,882,679
Cəmi vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər		
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər:		
İstifadə hüququ olan aktivlər	(319,789)	(248,256)
Mal-material ehtiyatları	(32,143)	-
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	(20,315)	(20,315)
	(372,247)	(268,571)
Cəmi vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər:		
Xalis vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər	14,951,546	18,614,108
Qanunla təyin edilmiş vergi dərəcəsi ilə xalis təxirə salınmış vergi aktivləri (20%)	2,990,309	3,722,822
Qiymətləndirmə üzrə ehtiyat	(2,541,763)	(3,276,083)
	448,546	446,739
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri		

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərində başa çatmış il üzrə vergi (xərcləri)/mənfəəti ilə mühasibat mənfəəti/(zərər) arasındakı əlaqə belə izah olunur:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət/(zərər)	4,501,923	(5,562,924)
Qanunla təyin edilmiş vergi dərəcəsi	20%	20%
Qanunla təyin edilmiş vergi dərəcəsi ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	(900,385)	1,112,585
Qiymətləndirmə üzrə ehtiyatda dəyişiklik	734,320	(907,907)
Daimi fərqlərin vergi təsiri	-	(80,872)
Məcmu gəlir haqqında hesabatda təqdim edilən cəmi mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	(166,065)	123,806

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

MHBS və qanunla təyin edilmiş vergi tənzimləmələri arasındakı fərqlər, maliyyə hesabatı məqsədləri üzrə aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyəri ilə vergi bazaları arasında müvəqqəti fərqlərə səbəb olur.

	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Cari mənfəət vergisi xərci	(167,872)	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivində dəyişiklik	1,807	123,806
Mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	(166,065)	123,806
	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivi		
İlin əvvəlinə	446,739	322,933
Mənfəət və zərər hesablarında göstərilən dövr üzrə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivində dəyişiklik	1,807	123,806
İlin sonuna	448,546	446,739

13. İNVESTİSİYA QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə Cəmiyyətin investisiya qiymətli kağızları aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Amortizasiya olunmuş dəyərdə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızları:		
Türkiyə hökuməti tərəfindən buraxılmış qeydlər	140,089,896	119,200,131
Azərbaycan hökuməti tərəfindən buraxılmış qeydlər	103,423,276	7,336,714
Amerika Birləşmiş Ştatları tərəfindən buraxılmış qeydlər	25,339,928	-
İtaliya tərəfindən buraxılmış qeydlər	19,313,249	-
Ukrayna hökuməti tərəfindən buraxılmış qeydlər	9,050,770	8,963,465
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış qeydlər	6,771,787	18,703,027
Rumıniya tərəfindən buraxılmış qeydlər	3,454,004	-
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən təqdim olunmuş repo müqaviləsi	12,787,515	5,271,374
Türkiyənin İxrac Kredit Bankı tərəfindən buraxılmış qeydlər	-	28,335,097
Türkiyənin Ziraat Bankı tərəfindən buraxılmış qeydlər	-	6,931,262
Çıxılın: Ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(7,554,125)	(1,918,540)
Xalis investisiya qiymətli kağızları	312,676,300	192,822,530

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə Cəmiyyətin dövlət qiymətli kağızlarına və dövlət banklarına 1.70%-dən 9.71%-ə qədər nominal faiz dərəcəsi ilə 1 ildən 7 ilə qədər müddətə verilmiş investisiyaları var (2021-ci il: 1.20%-dən 7.50%-ə qədər).

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızları:		
B3	137,521,647	152,791,351
Ba1	122,612,515	31,217,569
Aaa	25,339,017	-
Baa3	22,728,631	-
Caa3	4,474,490	8,813,610
Cəmi investisiya qiymətli kağızları	312,676,300	192,822,530

Bütün reytinglər “Moody’s” reyting sisteminə əsaslanır.

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il ərzində investisiya qiymətli kağızları üzrə faiz gəliri və investisiya qiymətli kağızlarının satışından əldə edilən gəlir müvafiq olaraq 10,307,836 AZN və 4,234,302 AZN təşkil etmişdir.

EOKZ üzrə qiymətləndirilmə məqsədləri üçün investisiya qiymətli kağızları 1-ci Mərhələyə daxil edilir.

Aşağıdakı cədvəl illik dövrün əvvəli və sonu arasında ümumi EOKZ modelinə əsasən investisiya qiymətli kağızları üzrə kredit zərəri ehtiyatında dəyişiklikləri izah edir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
1 yanvar tarixinə investisiya qiymətli kağızları üzrə ehtiyat	(1,918,540)	-
İl ərzində mənfəət və ya zərərdə tanınan kredit zərəri ehtiyatında artım	(5,635,585)	(1,918,540)
İl üzrə mənfəət və ya zərərdə cəmi kredit zərəri üzrə ehtiyat haqqı	(5,635,585)	(1,918,540)
31 dekabr tarixinə investisiya qiymətli kağızları üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(7,554,125)	(1,918,540)

14. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Nəğd pul vəsaitləri	29,868,284	17,473,527
ARMB-də nəğd pul qalıqları	172,238,480	129,072,414
Digər banklardakı müxbir hesablar	42,595,702	28,169,724
ATM-də olan pul vəsaitləri	5,929,089	5,856,203
Tranzitdə olan pul vəsaitləri	918,329	658,405
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	251,549,884	181,230,273

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə qalıqlar 1-ci Mərhələyə aid edilmişdir. Bu qalıqlar üzrə ehtimal olunan kredit zərərlərinin məbləği əhəmiyyətli olmadığına görə Cəmiyyət pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmamışdır. Ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi yanaşması 29 saylı Qeyddə göstərilir.

15. DEBİTOR BORCLARI VƏ DİGƏR ALINACAQ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Debitor borcları	14,746,693	13,502,248
Digər maliyyə debitor borcları	-	49,104
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərəri üzrə ehtiyat	(2,734,172)	(1,823,828)
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə cəmi maliyyə aktivləri, xalis	12,012,521	11,727,524
“Azərlotereya” ASC ilə hesablaşmalar	3,709,834	-
Əvəzləşdirilə bilən ƏDV	1,600,554	1,462,673
Avans ödənişləri	186,156	131,560
“Millikart” MMC ilə hesablaşmalar	175,649	14,889
Digər alınacaq vəsaitlər	705,163	1,195,775
Cəmi alınacaq qeyri-maliyyə vəsaitləri	6,377,356	2,804,897
Cəmi debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər, xalis	18,389,877	14,532,421

31 dekabr 2022-ci il tarixinə EOKZ ehtiyatları çıxılmaqla, 7,004,668 AZN məbləğində debitor borcları xarici valyutada ifadə edilmişdir (2021-ci il: 5,332,000 AZN).

Əvəzləşdirilə bilən ƏDV balans tarixinə ödənilməyən alışırlar üzrə hesablanır. Əvəzləşdirilə bilən ƏDV xidmətlərin dəyəri ödənildikdən sonra satışdan yaranan ƏDV öhdəliyi ilə əvəzləşdirilir.

Cəmiyyət ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi üçün 9 saylı MHBS-də nəzərdə tutulan sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq edir. Bu yanaşma bütün debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üçün bütöv müddət üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri ehtiyatını nəzərdə tutur.

Ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi üçün debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər kredit riskinin ümumi xüsusiyyətlərinə və vaxtı keçmiş günlərin sayına əsasən qruplaşdırılmışdır.

Ehtimal olunan kredit zərərlərinin səviyyəsi müvafiq olaraq 31 dekabr 2022-ci il tarixinə qədər 36 ay ərzində həyata keçirilən satışırlar üzrə ödəniş cədvəllərinə və bu dövr ərzində yaranmış əvvəlki dövrün kredit zərərlərinə əsaslanır.

Müştərilərin müqavilə üzrə öhdəliklərinin qısamüddətli olması və düzəlişlərin təsirinin əhəmiyyətsiz olmasına görə Cəmiyyət makroiqtisadi amillərə dair mövcud və gələcək məlumatlara əsasən əvvəlki dövrlər üzrə kredit zərərlərinin səviyyəsinə düzəliş etməmişdir.

Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə kredit zərəri ehtiyatı aşağıdakı ehtiyat cədvəlinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Ehtiyat cədvəli aktivin gecikdirildiyi günlərin sayına əsaslanır:

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Ümumi dəyərin %-i nisbətində	31 dekabr 2022-ci il			31 dekabr 2021-ci il		
	Ümumi balans dəyəri	Ömürlük EOKZ	Xalis balans dəyəri	Ümumi balans dəyəri	Ömürlük EOKZ	Xalis balans dəyəri
Debitor borcları						
Cari	8,260,459	(49,563)	8,210,896	11,149,378	(455,766)	10,693,612
30 gündən az gecikmiş	2,106,313	(22,857)	2,083,456	871,461	(158,643)	712,818
30-90 gün gecikdirilmiş	583,850	(11,287)	572,563	263,728	(84,814)	178,914
91-180 gün gecikdirilmiş	550,337	(34,565)	515,772	211,008	(126,605)	84,403
181-360 gün gecikdirilmiş	864,065	(234,231)	629,834	21,681	(13,008)	8,673
360 gündən çox gecikdirilmiş	2,381,669	(2,381,669)	-	984,992	(984,992)	-
Cəmi	14,746,693	(2,734,172)	12,012,521	13,502,248	(1,823,828)	11,678,420

Hesabat dövrünün əvvəli və sonu arasındakı müddətdə sadələşdirilmiş EOKZ modelinə əsasən debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyatda dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
1 yanvar tarixinə debitor borcları üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(1,823,828)	(1,629,145)
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri	(910,344)	(230,189)
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərin silinməsi	-	35,506
İl üzrə mənfəət və ya zərərdə cəmi kredit zərəri ehtiyatı	(910,344)	(194,683)
31 dekabr tarixinə debitor borcları üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(2,734,172)	(1,823,828)

16. MAL-MATERIAL EHTİYATLARI

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Təkrar satış üçün nəzərdə tutulan mallar	797,446	1,662,650
Materiallar və istehlak materialları	1,127,871	1,495,880
Cəmi mal-material ehtiyatları	1,925,317	3,158,530

17. BÖRC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Müddətli kreditlər	10,618,321	11,646,393
Cəmi borc alınmış vəsaitlər	10,618,321	11,646,393

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Cəmiyyətin borc alınmış vəsaitləri son ödəmə tarixi 15 noyabr 2039-cu il olan 0.75% illik faiz dərəcəsi ilə Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi vasitəsilə Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasından və Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyindən sıfır faiz dərəcəsi ilə götürülmüş borc alınmış vəsaitlərdən ibarətdir. Borc alınmış vəsaitlər ABŞ dolları ilə ifadə olunur. Bu borc alınmış vəsaitlər üzrə hər hansı girov təminatı nəzərdə tutulmur. Borc alınmış vəsaitlər amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır. Diskontlaşdırmanın təsiri əhəmiyyətli olmadığına görə borc öhdəliklərinin ədalətli dəyəri onların balans dəyərinə bərabərdir.

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il ərzində Cəmiyyət Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasından götürdüyü borcları tam ödəmişdir.

Ödəniş qrafiki hələ də Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırılmamışdır. Buna baxmayaraq rəhbərlik hesab edir ki, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyindən götürülmüş borcun ödənilməsi Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasından götürülmüş kreditin qaytarılma qrafiki əsasında həyata keçiriləcəkdir.

Cəmiyyət xarici valyuta öhdəlikləri və ya faiz dərəcəsi riskləri ilə bağlı hedcinq uçotu aparmır.

Borc alınmış vəsaitlərin cari və uzunmüddətli hissəsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Cari hissə	-	840,636
Uzunmüddətli hissə	10,618,321	10,805,757
Cəmi borc alınmış vəsaitlər	10,618,321	11,646,393

Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən yaranan öhdəliklərin üzləşdirilməsi

Təqdim olunan hər bir dövr üzrə Cəmiyyətin maliyyələşdirmə fəaliyyətindən yaranan öhdəliklərin təhlili və bu öhdəliklərdə dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə göstərilir. Bu öhdəliklər pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda maliyyələşdirmə fəaliyyətinin tərkibində qeydə alınır:

	Cari hissə	Uzunmüddətli hissə	31 dekabr 2022-ci il tarixinə
1 yanvar 2022-ci il	840,636	10,805,757	11,646,393
Pul vəsaitlərinin axını			
Daxilolmalar	4,417,600	-	4,417,600
Ödənilmiş əsas məbləğ	(4,881,572)	-	(4,881,572)
Ödənilmiş faiz	(34,011)	-	(34,011)
Nağdsız dəyişikliklər			
Müddətli ödəniş	187,436	(187,436)	-
Faiz xərci	34,011	-	34,011
Xarici valyuta üzrə gəlir	(564,100)	-	(564,100)
31 dekabr 2022-ci il	-	10,618,321	10,618,321

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

	Cari hissə	Uzunmüddətli hissə	31 dekabr 2021-ci il tarixinə
1 yanvar 2021-ci il	870,590	11,645,638	12,516,228
Pul vəsaitlərinin axını			
Ödənilmiş əsas məbləğ	(869,835)	-	(869,835)
Ödənilmiş faiz	(12,317)	-	(12,317)
Nağdsız dəyişikliklər			
Müddətli ödəniş	839,881	(839,881)	-
Faiz xərci	12,317	-	12,317
31 dekabr 2021-ci il	840,636	10,805,757	11,646,393

18. İCARƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
İcarə öhdəlikləri (cari)	321,985	272,103
İcarə öhdəlikləri (uzunmüddətli)	327,782	430,589
Cəmi icarə öhdəlikləri	649,767	702,692

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə xalis minimal icarə ödənişlərinin cari dəyəri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Minimal icarə ödənişi müddəti		
	1 il ərzində	1 ildən 5 ilə kimi	Cəmi
İcarə ödənişləri	335,702	368,274	703,976
Maliyyə tutulmaları	(13,717)	(40,492)	(54,209)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə xalis cari dəyər	321,985	327,782	649,767

	Minimal icarə ödənişi müddəti		
	1 il ərzində	1 ildən 5 ilə kimi	Cəmi
İcarə ödənişləri	283,555	501,092	784,647
Maliyyə tutulmaları	(11,452)	(70,503)	(81,955)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə xalis cari dəyər	272,103	430,589	702,692

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

İlin əvvəlinə və ilin sonuna olan icarə öhdəliklərinin məbləğlərinin maliyyələşdirmə fəaliyyətindən müvafiq nağd və nağdsız dəyişikliklərlə üzləşdirilməsi aşağıdakı kimi göstərilir:

	Cari hissə	Uzunmüddətli hissə	31 dekabr 2022-ci il tarixinə
1 yanvar 2022-ci il	272,103	430,589	702,692
Pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Ödənilmiş icarə	(334,395)	-	(334,395)
Nağdsız dəyişikliklər			
Müddətli ödəniş	331,172	(331,172)	-
Əlavələr	-	228,365	228,365
Silinmələr	(2,667)	-	(2,667)
Faiz xərci	55,772	-	55,772
31 dekabr 2022-ci il	321,985	327,782	649,767
	Cari hissə	Uzunmüddətli hissə	31 dekabr 2021-ci il tarixinə
1 yanvar 2021-ci il	343,535	62,695	406,230
Pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Ödənilmiş icarə	(341,697)	-	(341,697)
Nağdsız dəyişikliklər			
Müddətli ödəniş	(259,057)	259,057	-
Əlavələr	-	108,837	108,837
Silinmələr	(40,280)	-	(40,280)
Modifikasiya	547,176	-	547,176
Faiz xərci	22,426	-	22,426
31 dekabr 2021-ci il	272,103	430,589	702,692

19. KREDİTOR BORCLARI VƏ DİGƏR ÖDƏNİLƏCƏK VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Hesablaşma üzrə vəsaitlər	9,200,126	8,294,793
Kreditor borcları	8,428,023	7,961,282
Kommunal xidmət təchizatçılarına ödəniləcək məbləğ	3,492,367	3,731,570
Digər ödəniləcək vəsaitlər	642,242	383,433
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər üzrə cəmi maliyyə ödənişləri	21,762,758	20,371,078
Alınmış avanslar	244,084	213,618
Ödəniləcək mənfəət vergisi	167,871	-
Cəmi kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	22,174,713	20,584,696

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

20. MÜŞTƏRİ HESABLARI

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Dövlət və ictimai təşkilatlar		
Cari/hesablaşma hesabları	368,562,525	182,990,167
Digər hüquqi şəxslər		
Cari/hesablaşma hesabları	171,846,245	171,619,276
Fiziki şəxslər		
Cari/tələb hesabları	159,115	189,370
Cəmi müştəri hesabları	540,567,885	354,798,813

21. NİZAMNAMƏ KAPİTALI

Cəmiyyətin qeydə alınmış nizamnamə kapitalı 31 dekabr 2022-ci il tarixinə 73,357,719 AZN (2021-ci il: 73,357,719 AZN) təşkil edir.

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə Cəmiyyətin mülkiyyət quruluşu aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti	100%	100%
Cəmi	100%	100%

22. KATEQORİYALAR ÜZRƏ GƏLİRİN TƏHLİLİ

Cəmiyyət, aşağıdakı əsas məhsul növləri üzrə müəyyən zaman çərçivəsində mal və xidmətlərin təqdim olunmasından gəlir əldə edir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Maliyyə xidmətlərindən əldə olunan gəlir	23,250,345	12,136,209
Poçt xidmətlərindən əldə olunan gəlir	20,354,839	18,027,350
Digər xidmətlərdən əldə olunan gəlir	11,279,753	10,188,130
Müştərilərlə müqavilələrdən əldə olunan cəmi gəlir	54,884,937	40,351,689

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Poçt xidmətləri və maliyyə xidmətləri üzrə gəlir və əsas məhsul və xidmət növləri üzrə digər xidmətlər aşağıdakılardır:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Valyuta qalıqlarının yenidən qiymətləndirilməsindən əldə edilən gəlir	10,381,311	2,983,559
Beynəlxalq pul köçürmələri üzrə ödənişlər	5,622,549	1,955,259
Plastik kartlarla edilən nağd əməliyyatlardan əldə edilən gəlir	2,401,208	1,404,985
Daxili pul köçürmələri üzrə haqlar	2,321,119	4,201,727
Nağdsız valyuta mübadiləsi üzrə komissiya	1,586,430	654,439
Cari hesablara pul köçürmələri üzrə ödənişlər	517,855	483,522
Plastik kartların satışı	228,366	203,850
Nağd valyuta mübadiləsi üzrə komissiya	142,229	165,793
Cari hesablardan nağd pul vəsaitlərinin çıxarışı haqqı	41,004	45,750
Çek kitabçasının satışı	998	1,751
Cari hesabların açılışı üzrə haqlar	367	3,703
Maliyyə xidmətləri üzrə əldə edilən digər gəlirlər	6,909	31,871
Maliyyə xidmətləri üzrə cəmi gəlir	23,250,345	12,136,209

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Poçt markalarının satışı	6,992,657	5,381,207
Beynəlxalq poçt mübadiləsi xidmətləri	4,411,036	4,895,901
Paketlər	2,381,499	2,215,499
Ekspress poçt xidmətləri	1,752,851	1,169,797
Xüsusi rabitə və kuryer xidmətləri	1,579,549	1,338,703
Beynəlxalq kiçik paketlər	844,927	201,678
Gömrük rəsmiləşdirilməsi üzrə beynəlxalq poçt göndərişlərinin yerinə yetirilməsi haqqı	811,588	846,873
Teleqraf xidmətləri üzrə xidmət haqları	613,836	597,092
Markalı zərflərdə zərflərin satışı	187,833	457,791
Qiymətli məktublar və zərflər	43,282	153,056
Kuryer xidmətləri	20,250	20,327
Poçt xidmətlərindən əldə edilən digər gəlirlər	715,531	749,426
Poçt xidmətləri üzrə əldə olunan cəmi gəlirlər	20,354,839	18,027,350

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Kommunal xidmətlər üzrə komissiya (Qaz)	3,450,323	3,359,499
Kommunal xidmətlər üzrə komissiya (Elektrik)	1,902,815	1,909,107
Vergi ödənişlərinin qəbzi	1,319,574	585,820
Lotereya satışı üzrə komissiya	1,256,425	-
Yerli telefon abunəliyi üzrə komissiya	487,967	590,618
Mətbuat satışı, abunəliyi və çatdırılması üzrə əldə olunan gəlir	474,370	353,956
Televiziya və internet abunəliyi üzrə komissiya	420,368	-
Kommunal xidmət üzrə komissiya (Su)	385,510	393,928
Şəhərlərarası zənglər üzrə komissiya	297,484	448,847
Dövlət Yol Polisi tərəfindən cərimələrin toplanması	239,546	302,012
Bələdiyyənin büdcə ödənişlərinin toplanması	175,707	-
Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən büdcə ödənişlərinin toplanması	165,498	155,616
Abunə haqqı	92,871	92,775
İcarə gəliri	69,582	67,581
Sığorta xidmətləri	51,949	12,268
Daxili İşlər Nazirliyinin büdcə ödənişlərinin toplanması	624	368,861
Sair xidmətlər üzrə digər gəlirlər	489,140	1,547,242
Digər xidmətlər üzrə cəmi gəlirlər	11,279,753	10,188,130

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

23. ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
İşçi heyəti ilə bağlı xərclər	18,053,832	15,945,426
Daşınma və çatdırılma xərcləri	4,240,554	4,203,605
Plastik kartlarla hesablaşmalar	1,535,089	808,084
Materiallar və təchizatlar	1,130,746	973,666
Yanacaq xərcləri	610,978	799,254
Məlumatın emalı xərcləri	328,347	562,747
Poçt markalarının satın alınması	323,482	629,814
Ödəniş kartlarının dəyəri	111,290	126,774
Digər	159,515	76,279
Cəmi əməliyyat xərcləri	26,493,833	24,125,649

24. ÜMUMİ VƏ İNZİBATİ XƏRCLƏR

	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
İşçi heyəti ilə bağlı xərclər	13,272,688	13,238,740
Peşəkar xidmətlər	2,740,043	1,296,729
Təmir və istismar xərcləri	1,621,434	853,300
Mühafizə xərcləri	1,203,645	960,172
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	1,171,814	434,673
Kommunal xərclər	750,613	750,957
Rabitə xərcləri	702,948	569,259
Üzvlük haqları	576,921	358,272
Bank komissiyaları	526,502	567,240
Dəftərxana xərcləri	256,568	75,847
Ezamiyyə xərcləri	210,767	224,401
İcarə xərcləri	12,960	30,650
Digər	210,721	214,480
Cəmi ümumi və inzibati xərclər	23,257,624	19,574,720

25. DİGƏR GƏLİRLƏR

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Hökumət qrantı	113,700	1,174,713
Cəmi digər gəlirlər	113,700	1,174,713

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

26. MALİYYƏ XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Borc alınmış vəsaitlər üzrə faiz xərcləri	34,011	12,317
İcarə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	55,772	22,426
Cəmi maliyyə xərcləri	89,783	34,743

27. TƏƏHHÜDLƏR, ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ ƏMƏLİYYAT RİSKLƏRİ

Şərti öhdəliklər

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə Cəmiyyət tərəfindən heç bir maliyyə zəmanəti verilməmişdir. Eyni zamanda hesabat tarixinə Cəmiyyətin kapital xərcləri ilə bağlı öhdəlikləri olmamışdır.

Təəhhüdlər

Maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının (ləğv edilib) 7 iyul 2017-ci il tarixli qərarına əsasən, Cəmiyyət maliyyə xidmətləri sahəsində fəaliyyəti zamanı nizamnamə kapitalının minimum məbləğinin, likvidlik göstəricilərinin və açıq valyuta mövqeyinin daim aşağıdakı normativlər səviyyəsində saxlanmasını təmin etməlidir:

Nizamnamə kapitalının minimum məbləği	20,000,000 AZN
Gündəlik ani likvidlik nisbəti	ən azı 50%
Açıq valyuta mövqeləri:	
Ayrılıqda sərbəst dönərli valyuta	hər biri üçün 5%
Ayrılıqda qapalı valyuta	hər biri üçün 3%
Sərbəst dönərli valyuta üzrə açıq valyuta mövqeyi	10% məcmu
Qapalı valyuta üzrə açıq valyuta mövqeyi	7% məcmu

Sığorta

Cəmiyyət öz əmlakı və əməliyyatları ilə əlaqədar bədbəxt hadisələrin baş verməsi nəticəsində mülki və ətraf mühitə ziyanın dəyməsi ilə əlaqədar bina və avadanlıqları, fəaliyyətin dayanması və ya üçüncü tərəf qarşısında öhdəliklərini tam sığortalamamışdır. Cəmiyyət adekvat sığorta təminatı əldə edəne qədər müəyyən aktivlərə zərər dəyməsi və ya məhv edilməsinin əməliyyatlar və maliyyə vəziyyəti üzərində əhəmiyyətli dərəcədə əks təsirə malik olması riski öz aktuallığını saxlayır.

Məhkəmə prosesləri

Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Cəmiyyətə qarşı iddialar irəli sürülə bilər. Cəmiyyətin rəhbərliyi öz təxminlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialar ilə bağlı əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq 31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə hazırkı maliyyə hesabatlarında bu iddialarla bağlı ehtiyat yaradılmamışdır.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Sərti vergi öhdəlikləri

Azərbaycan Respublikasının vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Cəmiyyətin əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı belə qanunvericiliyə dair rəhbərliyin mövqeyinə müvafiq vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər. Bunun nəticəsində Cəmiyyətə qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanı bilər. 31 dekabr 2001-ci il tarixində tamamlanan maliyyə ilindən başlayaraq vergi yoxlamaları yoxlamanın keçirildiyi il də daxil olmaqla, vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyətini əhatə edə bilər. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Cəmiyyətin rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhli düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə bağlı Cəmiyyətin mövqeləri dəyişilməyəcəkdir. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2022-ci il tarixinə mümkün vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat qeydə alınmamışdır (31 dekabr 2021-ci il: mümkün vergi öhdəlikləri üzrə ehtiyat qeydə alınmamışdır).

Cəmiyyətin əməliyyat mühiti

Cəmiyyətin fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilir. Cəmiyyət inkişaf etməkdə olan bazarın xüsusiyyətlərini əks etdirən Azərbaycanın iqtisadi və maliyyə bazarları ilə qarşılıqlı fəaliyyət göstərir. Hüquq, vergi və tənzimləyici strukturlar daimi inkişafdadır, bununla belə mütəmadi olaraq yeni şərtlərə, dəyişikliklərə məruz qalırlar, bu isə öz növbəsində digər hüquqi və maliyyə çətinlikləri ilə birlikdə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müəssisələrin üzləşdiyi problemləri daha da gücləndirir.

Azərbaycan iqtisadiyyatı həmçinin beynəlxalq enerji qiymətləri səviyyəsindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Xam neftin qiyməti ilin birinci yarısında təchizat ilə bağlı çətinliklər səbəbindən artmış, lakin ilin ikinci yarısından etibarən mümkün iqtisadi tənəzzüllə bağlı çətinliklər tələbi azaltdığından neft qiymətləri ümumilikdə azalmışdır. “Brent” markalı neftin spot qiyməti 2022-ci ildə 1 barel üçün orta hesabla 100 ABŞ dolları təşkil etmişdir. Yüksək neft qiymətləri ölkənin iqtisadi inkişafını dəstəkləmişdir.

2015-2016-cı illərdə Azərbaycan manatının dəyərdən düşməsi biznes mühitində ciddi qeyri-müəyyənliklərə səbəb olmuşdur. Bu səbəbdən hökumət son 5 ildə sabit məzənnəni qorumaq üçün bütün lazımı tədbirləri həyata keçirmişdir. Nəticədə, neftin dünya bazarındakı qeyri-sabit qiyməti yerli valyutaya təsir göstərməmiş, eləcə də biznes mühitində qeyri-müəyyənlik artmamışdır. COVID-19 koronavirus pandemiyası 2020-ci ildə müəssisələrə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmişdir, lakin hökumətin uğurlu peyvənd kampaniyasından sonra müəssisələrin əksəriyyəti 2021-ci ildə və 2022-ci ilin birinci yarısında davamlı olaraq öz normal fəaliyyətinə qayıtmışdır. Qarabağ regionunda atəşkəs razılaşmasının davam etməsi biznes mühitinə də müsbət təsir göstərir, çünki investisiyaların cəlb edilməsi və işğaldan azad edilmiş ərazilərin inkişafı üçün hökumət tərəfindən həyata keçirilən bir sıra layihələr mövcuddur.

ÜDM 2022-ci ildə 2021-ci illə müqayisədə 4.6% artaraq 133.8 milyard AZN-ə (78.7 milyard ABŞ dolları) çatmışdır. Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikasına əsasən 2022-ci il ərzində Azərbaycan Respublikasının xarici ticarət dövriyyəsi təqribən 52.69 milyard ABŞ dollarına çatmışdır. Bu məbləğin 38.15 milyard ABŞ dolları ixrac olunan məhsulların, 14.54 milyard ABŞ dolları isə idxal olunan məhsulların payına düşmüşdür.

Beynəlxalq kredit reyting agentlikləri mütəmadi olaraq Azərbaycan Respublikasının kredit reytingini qiymətləndirirlər. “Fitch” və “S&P” Azərbaycan Respublikasının reytingini “BB+” olaraq qiymətləndirmişdir. “Moody’s Investors Service”, ölkə üçün “Ba1” kredit reytingini təyin etmişdir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

28. KAPİTALIN İDARƏ OLUNMASI

Azərbaycan Respublikasının “Poçt rabitəsi haqqında” Qanununa uyğun olaraq, Cəmiyyət ARMB-nin tələb etdiyi minimum tənzimləyici kapitaldan, yəni 20,000,000 AZN-dən artıq müəyyən edilmiş tələb olunan kapital kimi nizamnamə kapitalı tələblərinə tabedir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi tərəfindən poçt fəaliyyəti ilə bağlı müəyyən etdiyi normativ tələblərə riayət etmişdir.

29. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN QIYMƏTLƏNDİRMƏ KATEQORİYALARI ÜZRƏ TƏQDİM EDİLMƏSİ

“Maliyyə alətləri” adlı 9 sayılı MHBS standartına uyğun olaraq, maliyyə aktivləri aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirilir:

- (a) MZVƏD kateqoriyasında ölçülən maliyyə aktivləri;
- (b) DMGVƏD kateqoriyasında ölçülən borc alətləri;
- (c) DMGVƏD kateqoriyasında ölçülən kapital alətləri; və
- (d) amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri.

MZVƏD kateqoriyasında ölçülən maliyyə aktivləri iki alt-kateqoriyaya bölünür:

- (i) MZVƏD kateqoriyasında məcburi qaydada qiymətləndirilən aktivlər; və
- (ii) ilkin tanınma zamanı və ya sonradan həmin kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Amortizasiya olunmuş dəyər
Aktivlər	
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>	
- Nağd pul vəsaitləri	29,868,284
- Tranzitdə olan pul vəsaitləri	918,329
- ATM-də olan pul vəsaitləri	5,929,089
- ARMB-də olan pul vəsaitlərinin qalıqları	172,238,480
- Digər banklardakı müxbir hesablar	42,595,702
<i>Ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyalar</i>	
- İnvestisiya qiymətli kağızları	312,676,300
<i>Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər</i>	
- Debitor borcları	12,012,521
- Digər maliyyə borcları	-
Cəmi maliyyə aktivləri	<u>576,238,705</u>

2022-ci il ərzində Cəmiyyətin bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınmışdır.

Maliyyə Alətləri adlı 39 sayılı BMUS: Tanınması və Qiymətləndirilməsi Standartına uyğun olaraq maliyyə aktivləri aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirilir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) MZVƏD kateqoriyasında ölçülən maliyyə aktivləri. MZVƏD kateqoriyasında ölçülən maliyyə aktivləri kateqoriyası iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün saxlanılan maliyyə aktivləri.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Amortizasiya olunmuş dəyər
Aktivlər	
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>	
- Nağd pul vəsaitləri	17,473,527
- Tranzitdə olan pul vəsaitləri	658,405
- ATM-də olan pul vəsaitləri	5,856,203
- ARMB-də olan pul vəsaitlərinin qalıqları	129,072,414
- Digər banklardakı müxbir hesablar	28,169,724
<i>Ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyalar</i>	
- Investisiya qiymətli kağızları	192,822,530
<i>Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər</i>	
- Debitor borcları	11,678,420
- Digər maliyyə borcları	49,104
Cəmi maliyyə aktivləri	<u>385,780,327</u>

2021-ci il ərzində Cəmiyyətin bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınmışdır.

30. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ EDİLMƏSİ

Cəmiyyət daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə riskləri, əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinə bazar riski (o cümlədən valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və digər qiymət riskləri), kredit riski və likvidlik riski daxildir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Bazar riski

Cəmiyyət bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) xarici valyuta (b) faiz dərəcələri və (c) pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar riskinə məruz qalır. Rəhbərlik qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Buna baxmayaraq, bu cür yanaşmadan istifadə edilməsi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklər baş verdiyi halda, müəyyən edilmiş limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısını almır.

Valyuta riski

Valyuta riski satış, alış və borclar üzrə əməliyyatlar Cəmiyyətin müvafiq əməliyyat valyutalarından başqa valyutalarda ifadə olunduqda yaranır.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

31 dekabr 2022-ci il tarixinə

	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis balans mövqeyi
Azərbaycan manatı	259,480,820	(259,955,782)	(474,962)
ABŞ dolları	309,187,594	(302,629,946)	6,557,648
Avro	1,743,337	(8,349,522)	(6,606,185)
Rus rublu	317,507	-	317,507
Britaniya funt sterlinqi	124,029	-	124,029
SDR	5,385,418	(2,663,481)	2,721,937
Cəmi	576,238,705	(573,598,731)	2,639,974

31 dekabr 2021-ci il tarixinə

	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis balans mövqeyi
Azərbaycan manatı	71,682,373	(85,782,869)	(14,100,496)
ABŞ dolları	307,286,321	(288,389,467)	18,896,854
Avro	2,727,806	(10,643,964)	(7,916,158)
Rus rublu	315,850	-	315,850
SDR	3,767,977	(2,702,676)	1,065,301
Cəmi	385,780,327	(387,518,976)	(1,738,649)

Yuxarıdakı cədvələ yalnız monetar aktiv və öhdəliklər daxildir. Cəmiyyət hesab edir ki, kapital investisiyaları və qeyri-monetar aktivlər əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır.

İl ərzində aşağıdakı əhəmiyyətli valyuta məzənnələri tətbiq edilmişdir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
1 ABŞ dollar	1.7000	1.7000
1 Avro	1.8114	1.9265
1 Rus rublu	0.0230	0.0229
1 GBP	2.0477	2.2925
1 SDR	2.2624	2.3793

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtlə, hesabat dövrünün sonuna Cəmiyyətin əməliyyat valyutasına tətbiq edilən valyuta məzənnələrindəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və ya zərərə, eləcə də kapitala təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

	31 dekabr 2022-ci il Vergidən əvvəlki zərərə təsir	31 dekabr 2021-ci il Vergidən əvvəlki zərərə təsir
ABŞ dollarının 20% möhkəmlənməsi	1,311,530	3,779,371
ABŞ dollarının 20% zəifləməsi	(1,311,530)	(3,779,371)
Avronun 20% möhkəmlənməsi	(1,321,237)	(1,583,232)
Avronun 20% zəifləməsi	1,321,237	1,583,232
Rus rublunun 20% möhkəmlənməsi	63,501	63,170
Rus rublunun 20% zəifləməsi	(63,501)	(63,170)
Britaniya funt sterlinqinin 20% möhkəmlənməsi	24,806	-
Britaniya funt sterlinqinin 20% zəifləməsi	(24,806)	-
SDR-in 20% möhkəmlənməsi	544,387	213,060
SDR-in 20% zəifləməsi	(544,387)	(213,060)

Faiz dərəcəsi riski

Cəmiyyət bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Aşağıdakı cədvəldə Cəmiyyətin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil əks olunur. Cədvəldə Cəmiyyətin maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin balans dəyəri üzrə ümumiləşdirilmiş məbləğləri, müqavilə üzrə faizlərin yenidən qiymətləndirilməsi və ya ödəmə tarixlərinin daha erkən tarixinə görə təsnifləşdirilir.

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 aydan 6 aya kimi	6 aydan 1 ilə kimi	1 ildən artıq	Cəmi
Cəmi maliyyə aktivləri	276,349,165	66,612,948	85,132,132	148,144,460	576,238,705
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	<u>(562,357,475)</u>	<u>(134,160)</u>	<u>(160,993)</u>	<u>(10,946,103)</u>	<u>(573,598,731)</u>
31 dekabr 2022-ci il tarixinə faiz dərəcələri üzrə xalis həssaslıq kəsiri	<u>(286,008,310)</u>	<u>66,478,788</u>	<u>84,971,139</u>	<u>137,198,357</u>	<u>2,639,974</u>
Cəmi maliyyə aktivləri	198,228,898	52,092,841	41,958,368	93,500,220	385,780,327
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	<u>(375,192,566)</u>	<u>(533,694)</u>	<u>(556,370)</u>	<u>(11,236,346)</u>	<u>(387,518,976)</u>
31 dekabr 2021-ci il tarixinə faiz dərəcələri üzrə xalis həssaslıq kəsiri	<u>(176,963,668)</u>	<u>51,559,147</u>	<u>41,401,998</u>	<u>82,263,874</u>	<u>(1,738,649)</u>

Rəhbərlik təkrar bazarda yüksək likvidliyə malik olan investisiya qiymətli kağızlarını ilkin ödəmə tarixindən əvvəl satmaqla bu kəsiri aradan qaldırmağı planlaşdırır.

Rəhbərlik faiz dərəcəsi üzrə risklərin Cəmiyyətin fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmədiyini hesab etdiyinə görə Cəmiyyətdə belə risklərin idarə edilməsi üçün rəsmi siyasət və prosedurlar mövcud deyil.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Kredit riski

Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparan bir tərəfin öz öhdəliyini yerinə yetirə bilməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurularsa, Cəmiyyət kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Cəmiyyətin qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır. Cəmiyyətin hər bir filialı yeni müştərilərinə şərtləri təklif etməmişdən əvvəl kredit risklərinin idarə edilməsinə və təhlil olunmasına cavabdehdir. Kredit riski pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, eləcə də debitor borclar ilə əlaqədar yaranır.

Rəhbərlik müştərilərin kredit keyfiyyətini qiymətləndirərkən onların maliyyə vəziyyətini, keçmiş təcrübəsini və digər amilləri nəzərə alır və hesabat dövründə bu qarşı tərəflərin öz öhdəliklərini yerinə yetirməməsi ilə bağlı hər hansı zərərin yaranacağını ehtimal etmir.

Aktivlərin növləri üzrə Cəmiyyətin kredit riskinin maksimal səviyyəsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər		
- Debitor borcları	12,012,521	11,678,420
- Digər debitor borcları	-	49,104
Ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyalar		
- İnvestisiya qiymətli kağızları	312,676,300	192,822,530
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		
- Tələb edilənədək bank qalıqları	214,834,182	157,242,138
	539,523,003	361,792,192

Kredit riskinin təsnifatı sistemi

Kredit riskinin qiymətləndirilməsi və kredit riskinin səviyyəsinə görə maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsi məqsədilə Cəmiyyət beynəlxalq reyting agentlikləri (“Standard & Poor’s” - “S&P”, “Fitch”, “Moody’s”) tərəfindən müəyyən edilən ödəmə qabiliyyəti dərəcələrindən istifadə edir.

Xarici kredit reytingləri və müvafiq ödəmə qabiliyyəti dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Vahid şkala üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcələri	Kənar beynəlxalq reyting agentliklərinin müvafiq reytingləri (Moody’s)
Ən yüksək dərəcə	Aaa-dan Ba1-ə
Yüksək dərəcə	Ba2-dən B1-ə
Orta dərəcə	B2, B3
Xüsusi monitoring tələb edir	Caa1+ -dən Ca-ya
Defolt	C

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Vahid şkala üzrə kredit riskinin hər bir səviyyəsi üçün müəyyən ödəmə qabiliyyəti dərəcələri təyin olunur:

- Ən yüksək dərəcə – aşağı kredit riski olan yüksək keyfiyyəti kreditlər;
- Yüksək dərəcə – orta kredit riski olan kifayət qədər keyfiyyətli kreditlər;
- Orta dərəcə – qənaətbəxş kredit riski olan orta keyfiyyətli kreditlər;
- Xüsusi monitorinq tələb edir – daha ətraflı monitorinq və bərpaedici idarəetmə tələb edən kreditləşdirmə mexanizmləri; və
- Defolt – defolt hadisəsi baş vermiş kreditləşdirmə mexanizmləri.

Kontragentlərə kənar reytinglər “S&P”, “Moody’s” və “Fitch” kimi müstəqil beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən təyin edilir. Bu reytinglər ictimaiyyətə açıqdır. Həmin reytinglər və defolt ehtimalları (“DE”) üzrə müvafiq intervallar aşağıdakı maliyyə alətlərinə tətbiq edilir: pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri.

Bu reytinglər topdansaş müştərilər üçün müstəqil qiymətləndirmə aparıldıqda tətbiq olunur. Əks təqdirdə Cəmiyyətin risklərə nəzarət funksiyası müştərinin maliyyə vəziyyətini, keçmiş təcrübəsini və digər amilləri nəzərə alaraq, onun kredit keyfiyyətini qiymətləndirir. Fərdi risk limitləri rəhbərlik tərəfindən müəyyən edilmiş limitlərə uyğun olaraq daxili və ya xarici reytinglərə əsasən yaradılır. Topdansaş müştərilərin kredit limitlərinə uyğunluğu müntəzəm olaraq rəhbərlik tərəfindən yoxlanılır.

Maliyyə aktivləri üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri

Cəmiyyətin ehtimal olunan kredit zərəri modelinə məruz qalan debitor borcları və ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyaları var.

9 sayılı MHBS-nin dəyərsizləşmə ilə bağlı tələbləri pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə də şamil olursa da, müəyyən edilmiş dəyərsizləşmə zərərinin həcmi əhəmiyyətsiz olmuşdur.

Debitor borcları

Cəmiyyət ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi üçün 9 sayılı MHBS-də nəzərdə tutulan sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq edir. Bu yanaşma bütün debitor borcları üçün bütöv müddət üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri ehtiyatını nəzərdə tutur.

EOKZ-nin qiymətləndirilməsi üçün debitor borcları kredit riskinin ümumi xüsusiyyətlərinə və vaxtı keçmiş günlərin sayına əsasən qruplaşdırılmışdır.

EOKZ səviyyəsi müvafiq olaraq 31 dekabr 2022-ci il tarixinə qədər 36 ay ərzində həyata keçirilən satışlar üzrə ödəniş cədvəllərinə və bu dövr ərzində yaranmış əvvəlki dövrün kredit zərərlərinə əsaslanır.

Ticarət debitor borclarının bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntilər olmadıqda belə debitor borcları silinir. Ticarət debitor borclarının bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntilərə digər məsələlərlə yanaşı, debitorun Cəmiyyətlə razılaşdırılmış ödəniş cədvəlinə riayət edə bilməməsi və müqavilədə nəzərdə tutulan ödənişlərin 90 gündən çox gecikdirilməsi daxildir.

Hər bir müştərinin fərdi xüsusiyyəti Cəmiyyətin kredit riskinə təsir edir. Bununla belə, rəhbərlik hesab edir ki, müştərilərin fəaliyyət göstərdiyi ölkə və iqtisadi sektora xas risklər də daxil olmaqla, Cəmiyyətin müştəri bazasının demoqrafiyası, xüsusilə hazırkı iqtisadi şəraitdə kredit riskinə təsir edən amillərdəndir.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Xarici poçt idarələrinin debitor borcları ilə əlaqədar yaranan kredit riski adətən Ümumdünya Poçt İttifaqının Nizamnaməsinə uyğun olaraq, hər bir ölkə üzrə xarici poçt idarələrinə ödəniləcək kreditor borcları ilə əvəzləşdirilməklə aradan qaldırılır. Hər bir xarici poçt idarəsi ilə yekun hesablaşma xidmət göstərildikdən sonra bir il və ya daha artıq dövrdə aparıla bilər. Xarici poçt idarələrinin ümitsiz debitor borcları üzrə Cəmiyyətin yaratdığı ehtiyat yekun ödənişdən sonrakı dövrə əsaslanır.

Debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri əməliyyat mənfəətinin tərkibində xalis dəyərsizləşmə zərəri kimi göstərilir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin sonradan bərpası da eyni sətir maddəsində göstərilir.

Ümumiyyətlə, EOKZ aşağıdakı kredit riski parametrlərinin hasilinə bərabərdir: effektiv faiz dərəcəsi istifadə etməklə cari dəyərə diskontlaşdırılan defolt vəziyyətində riskə məruz qalan dəyər (DVRMQ), defolt ehtimalı (DE) və defolt zamanı yaranan zərər (DZYZ). EOKZ hər bir fərdi maliyyə aktivinin bütöv müddəti ərzində hər bir növbəti il üçün kredit riski parametrlərini (DVRMQ, DE, DZYZ) proqnozlaşdırmaqla müəyyən edilir.

DVRMQ - hesabat dövründən sonra kredit qalığının məbləğində ehtimal olunan dəyişiklikləri nəzərə alaraq, gələcək defolt tarixində kredit qalığının qiymətləndirilməsi, o cümlədən əsas borc və faizlərin ödənilməsi və kredit öhdəlikləri üzrə vəsaitlərin ehtimal olunan istifadəsidir.

DE – müəyyən müddət ərzində defoltun baş vermə ehtimalının qiymətləndirilməsidir.

DZYZ – defolt baş verdiyi zaman yaranan zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə üzrə ödənilməli gələcək pul axınları ilə borcalanın əldə etməsi ehtimal olunan pul axınları arasındakı fərqə əsaslanır. Adətən bu göstərici DZYZ-nin faiz nisbəti kimi ifadə edilir. Ehtimal olunan zərərlər hesabat dövrünün sonuna cari dəyərə diskontlaşdırılır.

Bu üç komponentin hasili tapılır və bərpa ehtimalını (yəni, maliyyə aktivinin əvvəlki ayda ödənilməsi və ya defolt olması) nəzərə alaraq onlara düzəliş edilir. Bu, hər bir gələcək dövr üçün EOKZ-nin hesablanması effektiv şəkildə təmin edir və sonradan hesabat tarixinə geri diskontlaşdırılaraq toplanır. EOKZ-nin hesablanması üçün istifadə edilən diskont dərəcəsi ilkin effektiv faiz dərəcəsi və ya onun təxmini dəyəridir.

Kənar reytinglər əsasında qiymətləndirmə prinsipləri. Bəzi kredit qalıqları üzrə beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən dərc edilmiş kredit reytingləri mövcuddur ki, bu da defolt və defolt vəziyyətindən qayıtma statistikasına əsasən DE və DZYZ kimi kredit riski parametrlərini qiymətləndirmək üçün istifadə olunur.

EOKZ modellərinə daxil edilmiş proqnoz məlumatlar

EOKZ-nin qiymətləndirilməsi üçün miqrasiya cədvəlindən istifadə edildikdə proqnoz məlumatları artıq təyin olunmuş kənar reytingə daxil edilir.

Debitor borcları üçün sadələşdirilmiş yanaşma üzrə perspektivli yanaşma.

- EOKZ-nin hesablanması prosesində ən son makroiqtisadi şərtlərin əsas hissəsi artıq nəzərə alındığına görə debitor borclar üzrə DE və DZYZ son 36 aylıq məlumatlara əsasən hesablanır;
- Yaxın gələcəkdə ehtimal olunan makroiqtisadi mühit DE və DZYZ-ni hesablayarkən mövcud makroiqtisadi vəziyyətə oxşardır;
- Cəmiyyətin debitor borclarının ödəmə müddəti 30 gündən azdır. Uzunmüddətli makroiqtisadi inkişaf seqmentlər üzrə risk profilinin yaradılmasında əhəmiyyətli rol oynamır. Bu səbəbdən debitor borclar üzrə proqnoz düzəlişi aparılmamışdır.

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Cəmiyyət maliyyə aktivləri üzrə təxminlər və faktiki zərərlər arasındakı fərqlərin azaldılması üçün öz metodologiya və fərziyyələrini müntəzəm olaraq nəzərdən keçirir. Belə fərqlərin təhlili (bək-testing) ən azı ildə bir dəfə aparılır.

EOKZ-nin qiymətləndirilməsi metodologiyası üzrə bək-testing nəticələri Cəmiyyətin rəhbərliyinə təqdim edilir və səlahiyyətli şəxslərlə razılaşdırıldıqdan sonra modellərin və fərziyyələrin təkmilləşdirilməsi üçün növbəti addımlar müəyyən edilir.

Likvidlik riski

Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində müəssisənin çətinliklərlə üzləşəcəyi riskidir. Cəmiyyət əsasən borc alınmış vəsaitlər və kreditör borcları və digər ödəniləcək vəsaitlərdən ibarət olan davamlı maliyyələşmə bazasını saxlamağa çalışır. Cəmiyyət gözlənilməyən likvidlik tələblərini tez bir zamanda və asanlıqla yerinə yetirmək üçün vəsaitləri pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri şəklində saxlayır.

Likvidliyin idarə olunmasına Cəmiyyətin yanaşması mümkün qədər həm normal, həm də çətin şəraitdə qəbul edilməz zərərlər çəkmədən və ya Cəmiyyətin nüfuzuna xələl gətirmədən öz öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər likvidliyi təmin etməkdir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb əsasında və 1 aydan az	1 aydan 6 ayadək	6 aydan 1 ilədək	1 ildən artıq	31 dekabr 2022-ci il Cəmi
Öhdəliklər:					
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	-	10,618,321	10,618,321
İcarə öhdəlikləri	26,832	134,160	160,993	327,782	649,767
Kreditör və digər ödəniləcək maliyyə vəsaitləri	21,762,758	-	-	-	21,762,758
Müştəri hesabları	540,567,885	-	-	-	540,567,885
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	562,357,475	134,160	160,993	10,946,103	573,598,731

31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb əsasında və 1 aydan az	1 aydan 6 ayadək	6 aydan 1 ilədək	1 ildən artıq	31 dekabr 2021-ci il Cəmi
Öhdəliklər:					
Borc alınmış vəsaitlər	-	420,318	420,318	10,805,757	11,646,393
İcarə öhdəlikləri	22,675	113,376	136,052	430,589	702,692
Kreditör və digər ödəniləcək maliyyə vəsaitləri	20,371,078	-	-	-	20,371,078
Müştəri hesabları	354,798,813	-	-	-	354,798,813
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	375,192,566	533,694	556,370	11,236,346	387,518,976

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

31. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə Cəmiyyətin ədalətli dəyərdə ölçülən maliyyə alətləri mövcud olmamışdır.

Aşağıdakı cədvəl ədalətli dəyərlə ölçülməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edir və onları ədalətli dəyər iyerarxiyasının hər bir ədalətli dəyərin ölçüldüyü səviyyəyə görə təhlil edir:

Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyər ölçüsü

	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (1-ci Səviyyə)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (2-ci Səviyyə)	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (3-cü Səviyyə)	31 dekabr 2022-ci il Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2022-ci il	251,549,884	-	-	251,549,884
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	31 dekabr 2022-ci il	-	-	12,012,521	12,012,521
İnvestisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2022-ci il	-	308,902,445	-	308,902,445
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc alınmış vəsaitlər	31 dekabr 2022-ci il	-	-	10,618,321	10,618,321
İcarə öhdəlikləri	31 dekabr 2022-ci il	-	-	649,767	649,767
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	31 dekabr 2022-ci il	-	-	21,762,758	21,762,758
Müştəri hesabları	31 dekabr 2022-ci il	-	-	540,567,885	540,567,885

Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyər ölçüsü

	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (1-ci Səviyyə)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (2-ci Səviyyə)	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (3-cü Səviyyə)	31 dekabr 2021-ci il Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2021-ci il	181,230,273	-	-	181,230,273
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	31 dekabr 2021-ci il	-	-	11,727,524	11,727,524
İnvestisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2021-ci il	-	189,117,798	-	189,117,798
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc alınmış vəsaitlər	31 dekabr 2021-ci il	-	-	11,646,393	11,646,393
İcarə öhdəlikləri	31 dekabr 2021-ci il	-	-	702,692	702,692
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	31 dekabr 2021-ci il	-	-	20,371,078	20,371,078
Müştəri hesabları	31 dekabr 2021-ci il	-	-	354,798,813	354,798,813

“AZƏRPOÇT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Azərbaycan Manatı ilə)

Ədalətli dəyərdə əks etdirilməyən maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıdakı qeydlər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyərdə əks etdirilməyən Cəmiyyətin maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərlərin növü ilə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərinin və qeyri-maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri daxil deyildir.

	Balans dəyəri 2022-ci il	Ədalətli dəyər 2022-ci il	Tanınmayan mənfəət/ (zərər) 2022-ci il	Balans dəyəri 2021-ci il	Ədalətli dəyər 2021-ci il	Tanınmayan mənfəət/ (zərər) 2021-ci il
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	251,549,884	251,549,884	-	181,230,273	181,230,273	-
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	12,012,521	12,012,521	-	11,727,524	11,727,524	-
İnvestisiya qiymətli kağızları	312,676,300	308,902,445	(3,773,855)	192,822,530	189,117,798	(3,704,732)
Maliyyə öhdəlikləri						
Borc alınmış vəsaitlər	10,618,321	10,618,321	-	11,646,393	11,646,393	-
İcarə öhdəlikləri	649,767	649,767	-	702,692	702,692	-
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	21,762,758	21,762,758	-	20,371,078	20,371,078	-
Müştəri hesabları	540,567,885	540,567,885	-	354,798,813	354,798,813	-
Reallaşdırılmamış ədalətli dəyərdə cəmi tanınmamış dəyişiklik			(3,773,855)			(3,704,732)

Ədalətli dəyəri balans dəyərinə yaxın olan aktiv və öhdəliklər

Likvid və ya ödəmə müddəti az qalmış (üç aydan az) maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üçün ədalətli dəyərin balans dəyərinə yaxın olması fərz olunur. Bu fərziyyə həmçinin xüsusi ödəmə müddəti və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri olmayan depozitlərə də tətbiq edilir.

Sabit və dəyişən bilən maliyyə alətləri

Kotirovkası mövcud olan borc alətləri üçün ədalətli dəyər kotirovkalara uyğunlaşdırılmış bazar qiyməti ilə müəyyən olunur. Kotirovkası mövcud olmayan borc alətləri üçün ədalətli dəyər isə eyni şərtlər altında mümkün ola bilən dərəcələrdən istifadə etməklə gələcəkdə diskontlaşdırılmış pul axınları, kredit riskləri və ödəmə tarixləri vasitəsilə ölçülür.